

EREDETI

TRÉFÁK, ADOMÁK

S

MONDÁK.

A

CZIGÁNY ÉLETBŐL.

ÍRTA:

ÖREGHEGEDÚSLAJOS.

PEST, 1857.

HECKENAST GUSZTÁV SAJÁTJA,

Előszó

Kalandoz maiglan is még édes honunkban egy oly népfaj, mely többnyire a csendes polgárok nyugtalanítására és az álladalom kárára, rász úton s módon tengődik, nyomorúság és veszedelmes bitang életmódja mellett. Hála köszönet a magas kormány újabbi bölcs intézkedéseért, melynek következtében, e nép kéntele-nítetni fog csendes, munkás, vagyonos és szerencsés polgárokká átalakulni, mind a bon mind az álladalom javára. Nem lehet tehát felesleges, mielőtt e népfaj a

multak özönében elmerülne, ennek eddigi
élelés ötleteiről és különözségéről némely
csekély jegyzetet fenntartani.

Pest, augustusban 1857.

Serpenyő és kalács.

Zsiga cigányt a földesúr magához rendelte és megparancsolá neki, hogy vezesse el sánta lovát a pesti vásárra és adja el jó áron, abból pedig vegyen számára egy esernyőt, és egy kalocsit (sárczipőt) és hozza el magával. Mire a cigány eladta a lovat; de a sok alkudozás közt egészen elfelejtette a vett parancsot és törte-marta kóczos fejét míg végtére eszébe jutott az *esernyő* helyett: *serpenyő* – *kalocsi* helyett pedig *kalács*. Elmene tehát egy sátorba és vett egy nagy serpenyőt. – „Hanem bezzeg” sopánkodott, „most nem tudom milyen kalácsot kívánt a tekintetes uraság. Isten neki veszek háromfélét, túros, mákos és diósat, a melyik azután neki nem fog kelleni, adja nekem.” – Ezek után haza tért a cigány és az uraságtól jól fogadtatott, mivel a lovát jó áron

el tudta adni, hogy pedig esernyő helyett serpenyőt, kalocsi helyett pedig kalácsot hozott azt nevetve fogadta a földesúr, és a helyett, hogy ügyetlenségeért megdorgálta volna, mindenket neki ajándékozta és még azonkívül a ló árából is adott neki illő jutalmat.

Jó mód a balhák ellen.

Dicsekedett a cigány egykor egy paraszt-asszonynál, hogy ő tud egy jó módot a balhák ellen, hogy a ki neki egy húszast ad megtaníthatja reá, hogy soha sem kap balhát. – Ennek nagyon megörülvén, mondá az asszony: „No Gyurka ha kend igazán tudja a módját, hogy én balhát ne kapjak, úgy nem egy, hanem két ezüst húszast örömetst fizetek.” Jól ván som-sédasszony, addig is ádjá az egyik húszast foglalóul, a másikat majd akkor fizesse ha megtanétottam a titokra. – Az asszony leteszi neki a húszast. – Mire a cigány eltevén a húszast zsebébe, azt mondá: ha som-sédasszony nem akarja a balhát megkapni – csak mindég mel-léje csípijen a bálnának, ez aztán félre ugrik. – Erre felbőszülve visszakövetelte az asszony az

adott húszast, mire a cigány monda: bizony szomsédasszony, ha a másik húszast nem akarja megfizetni, Isten nevében tartsa meg, de a foglalót még a bíró sem fogja az asszonynak megítélni. Így magában nevetve, jó egészséget kívánva, ott hagyta a faképnél a reászedett asszonyt.

Meddig jár a korsó a kútra.

Meddig jár a korsó a kútra? Kérdi Laczi cigány egy borbélytól. – Míg el nem törik, felelé a borbély. – De bizon megkövetem az urat, az nem igaz – monda Laczi – nem igaz, mert törötte is elmehet a kútra, hanem csak addig jár, míg elviszik a kútra.

A gombóczeves és paprikás.

Útközben összetalálkozott a cigány egy vándorló mesterlegénnyel, együtt menvén mindketten nagyon elfáradtak és nagy éhséget érezének bedőikben, miért is egy közel-lévő csárdába betértek, hol számukra a korcs-

márosnétól ételt kértek. Nem lévén az asszony-
nak egyéb ennivalója hamarjában, csak egy
tál leveses gombóczt tett eleibek az asztra.
Ezt is örömmel fogadták az éhezők, melléje
ültek a forró levesnek. A cigánynak nagyon
fájt a foga a gombócokra és imígy szólítá
meg útitársát: Osztozzunk meg barátságosan
az ételen, én mindenre kész vagyok. Én nem
bánom, ha te a gombóczt nem szereted, akkor
legyen az enyim a gombóc, tied a leves, vagy
ha te szereted a levest, úgy legyen a tied a
leves, enyim a gombóc, vagy ha te neked se
leves se gombóc nem kell, úgy én megeszem
a gombóczt, a kutya pedig egye meg a levest.
A békeséges alkudozásnak csaknem veszeke-
dés lett a vége, mire a csárdásné észrevevén a
pernek okát, hozzájok jött, őket kibékítendő:
No csak ne veszekedjenek egymással kegyel-
metek, íme majd segíték a dolgon. Épen tegnap
este döglött meg egy südőmalaczunk, mással
nem segíthetvén a bajon, majd készíték belőle
egy jó paprikáshúst. No már akkor csak tartsd
meg magadnak a gombóczt levesestől, monda
a cigány, mert az ilyen döglött südőmalacz az
én legkedvesebb étetem. E szerint kibékülvén,
kiki megelégedett a maga által óhajtottal, a

csárdásné pedig megfelelt a cigány várakozásának, és így barátságosan váltak el a lakoma után egymástól.

Gyurka Győrött elhullajtja gatyáját.

A francia 1809-ben Győrött I-ső Napoleon születése napját ünnepelvén, a többek közt egy magas fenyőszálat állítottak fel a piacz közepén, melynek tetejére egy palaczk champagni bort, alája pedig egy pár kövér ludat kötöttek, jutamul annak, a ki felmászik a fára és onnan lehozza. A francziák ügyesen hozzá láttak a mászáshoz, de még sem tudták elérni a czélt. Ezt látva Gyurka cigány, leveti lábbelijét s öltönyét, egy ing és póre gatyában neki rugaszkodik, és a francziák bámulatára jóformán közelíte a ludakhoz, midőn szerencsétlenségére elszakadt a gatyá kötője és így a nézők nagy neveltségére meztelen ületét fitogtatá a nézők előtt. Mire a francziák közül egyik boszankodva felkiált: bougre Bohémien vagyis gazczigány, Gyurka pedig azt érti, hogy a francia azt kiáltá, hogy a *bor a mienk*. – Isten neki, monda Gyurka, legyen a bor a tietek, megelégszem

én e pár lúddal, és leeresztvén magát a fenyőről, ránczba szedte gatyáját és úgy kotródott el a nép hahotája között szerencsésen kiérdemelt díjával.

A rászedett pecsenyesütő kofa.

Különös nagy étvágya támadván a cigánynak, elmene a várostérre, hogy vegyen magának eledelt. Igen nagy étvágyat gerjesztett benne a kenyeres-asszonynál megszemlélt fehér czipó, és kialkudván a czipót meg is vette; de gondola magában, „kenyér csak kenyér, ha egy kis sült volna hozzája, úgy nagy boldogság lenne!” De mit tegyen, nem lévén több pénze pecsenyét vehetni, gondola magában, „ha húst nem kapok is hozzája, de a pecsenyeszagát és zsíriját meg akarom kísérteni.” Elmene tehát drága kenyerével egy pecsenyesütő kofához, és kére tőle 6 pengő krajczárért úgynevezett cigánypccsenyét, s felvágatván czipóját a kofa által, beletéteti a forró disznóhús szeletet. Jaj de csekély falat ez, nem lesz elég, monda a cigány. A kofa ad hozzá még egy kis szeletet, de a cigány azt is

keveselte. Végére még egy csipetet tett bele a kofa, de a cigány monda: ennek még fele sem elég hat pengő krajczárért. Mire a kofa megboszongdván, kiveszi a kenyérből a húst és oda dobja a cigánynak a jó megszírt kenyeret, melylyel, a cigány magában egyet jót nevetvén, tovább ment, és belőle jó ízűen falatozott.

A szemfényvesztő felsül Gyurkával.

Épen midőn Gyurka cigány a várostérén kalandoz, látja, hogy egy falragaszt sok emberek olvasgatnak. Szerette volna ő is megtudni, mit olvasgatnak az emberek. Megkér tehát egy urat, hogy mondaná meg neki, mi van azon a papiroson, a mit annyian oly szorgalmasan olvasnak? Az úr felelé: hogy a komédiába egy szemfényvesztő fog este többféle ügyes mesterségeket pénzért mutogatni. Megköszönvén a felvilágosítást, tudakozódott, hogy merre keljen oda menni. Miután útba igazították, megy a színházba, hol midőn belépti jegyet váltott, a bűvésznek egy segédje alattomosan egy ezüst forintost dugott a cigány dolmányzsebébe. Gyurka most felment a karzatra; alig

hogy helyet foglalt, véletlenül zsebébe nyúl és egy féltallért talált benne. Megörülvén a szép ajándéknak, csakhamar látja, hogy sert és kalácsot hordanak a karzaton. Gyurka, a sok nézők miatt nagy forróság levén, megszomjazott, adat tehát magának egy itcze sert és egy pár garas ára kalácsot és egyéb süteményt hozzá. Ez összesen 20 pengő krajczárt tevén ki, forintosából még két húszast kapott vissza. – E közben elkezdődik az előadás. A bűvész felmutat a közönségnek egy féltallérosat, melyet kezeiből el fog tüntetni. Miután ezt tette, kérdezé a nézők egyikétől, ki vele természetesen egyetértett, váljon hol keresse fel ő az elveszett tallért? A kérdezett azt felelé, hogy a tallér a karzaton, annak a barna úrnak (Gyurkára mutatva) dolmányzsebében van. – A nézők mindnyájan kíváncsian Gyurkára felnéztek, ki fenhangon lekiált: igaz itt volt az istenhozta tallér, de nagyon megszomjúhoztam és így vettem belőle egy húszas ára sert és süteményt, a többi 40 krajczár íme itt van a dolmány zsebbe! – A felsült bűvészt jól kinevette a hallgatóság, a cigány pedig megtartá a fennmaradt két húszast, melyet neki a szemfényvesztő szígyenében át is engedett.

A cigánytól megijednek a földesúr házikutyái.

Megszólította egyszer az utcán a cigány egy tehetős földesurat, hogy segítene szegénységén, annyad magával levén a kunyhóban, és a rettentő hidegben nincsen mit adjon szegény ártatlan purdénak! – Könyörülvén rajta a földesúr azt felelé: Adok ugyan, de ingyen nem, hanem ha az udvaromon át be mersz jönni házamhoz, úgy egy köből búzát kapsz ajándékba. Jól van, felelé a cigány, én bejövök, de tekintetes uram megállja azután becsületet parolláját. – Minden bizonynyal, felelé a földesúr. – Másnap reggel csakugyan megjelent a cigány egy tengerész gubában és fekete gatyában. Alig hogy belépett az udvarra a sok komondor elkezdte ordítani és feléje rohanni, de a cigány tüstént négy kézlábra veti magát, a guba csuklyáját fejére húzván és neki szalad a kutyáknak, kik úgy megrémültek tőle, hogy nagy sivoltó csaholás közben egytől egyig által ugráltak a kerítésen, sőt még a faluból is elszaladtak. A cigány pedig bántatlanul betért a földesúrhoz, ki jót nevetvén a

zigány ötletén, megkettőztette ígéretét és két zsák búzát adatott ki számára, és azt is szekéren küldötte a szegény cigány családjához, kik mindnyájan könyes szemekkel fejezek ki hálas köszönetüket jól tévőjük iránt.

A részeg cigány.

Egykor holtrészezen feküdt az utcán magánkívül Gyurka cigány, ezt észrevevén egy arra menő drótostót, kicseréli a cigány köpenyét s kalapját, és csakhamar ott hagyá magában a cigányt, ki magánkívül hevert az utcán. A czirkáló éjjeli örök felrázzák a cigányt, ele ez magánkívül lévén fel sem tudott kelni a földről, a midőn kezde feléledni. Egy idő múlva nagy ajjal-bajjal bekísérték a város házához, hol a midőn kialudta mámorát, másnap kérdőre vétetett, ki midőn körülnézte magát és a jó kék köpenye helyett egy füstös és rongyos szűrt, és egy zsíros kalapot látván magán, azt hitte, hogy ő nem lehet a Gyurka cigány; – s így, midőn kértek tőle, hogy ki legyen és hovávaló? soká elbámészkodva nem tudott felelni a kérdésre; midőn ismételve

kérdeztetett, monda: Már megkövetem tisztelettel én magam sem tudom ki vagyok, hanem küldjenek el Igmádra a falu végére, ott van egy kis czigánygunyhó, és kérdezzék meg, ha otthon van-e Czifra Gyurka, ha nincs otthon, akkor talán én vagyok az, de ha csakugyan otthon van, már akkor bizisten magam sem tudom ki vagyok.

A cigány fiacskáját uradalmi számtartónak nevelteti.

Elvezeti egykor a cigány kedves rajkó fiacskáját a falusi mesterhez, kérvén igen szépen, hogy lenne oly szíves és tanítaná meg fiát számvetésre, mivel, úgymond, az uraság számtartója már nagyon öregszik, nagyon óhajtánám, ha hogy az én kedves fiamból egy tekintetes számtartó urat csinálhatnék, mert a fin szemes és meg kell vallani nem is ostoba. – Mire az iskolamester megszólítja a fiút, „de fiam, mielőtt számlálni tanúlnál, szükséges, hogy olvasni tudj!” Erre feleie a cigány, tudd bizony pedig magyarul, egész huszonötig. – Jaj barátom, nem úgy értem én az olvasást, hanem

ismeri-e a betűket? Hogy ne ismerné, hiszen, hála Isten jó szemei vannak, de még nem tudja, melyiket hogyan nevezik. No jól van, monda a tanító, csak küldje kend Gyurka a fiát holnap a tanodába, úgy lehet, hogy maholnap derék ember válhatik belőle, ha becsületesen viseli magát és szófogadó leend. – Isten áldja meg mesteruramat, ezennel elmegyek velem a városba és veszek neki egy pár új csizmát és paljábászt, a többiről majd gondoskodik mesteruram. Minden jól lesz, hanem holnaponként tartozik fia egy húszas tanpénzt letenni. – Szívesen kettőt is, míg csak tőlem telni fog – csak szépen bánják fiacskámmal, mert az anyja nagyon elkényeztette és különben is olyan fura természete van Laczikámnak, hogy nem szereti, ha verik.

Gyurka mint török basa.

Egy igen gazdag földesúrnak volt egy kedves nővére, ki ifjú korában több kőrőin kiadott, míg végtére az ő hajnala is eltűnt s hoppon marada, és mint aféle aggszűzek, sok tréfára nyújtott okot az élczeskedni szerető ifjúságnak.

Büszkélkedő és megvető modorával, sőt ha szerét teheté, a férfiakat éles nyelvvel sértegeté is. – Többek közt igen szeretett azzal dicsekedni, hogy egykoron őt, midőn még Istenben boldogult szülőivel Bécsben volt, egy török basa nagyon megkedvelte és kitüntette, sőt magával el is vitte volna Konstantinápolyiba, hahogy édes szülői nem ellenzettek volna. – Ah, mily szép barna legény volt az az Ali basa, még most is előttem a képe, monda sóhajtozva, ím azon kendőt, melyet nékem oly szép mód- dal ajándékozott, maiglan is nagy becsben tartom, én még ennél soha szebb férfit nem láttam, ezenkívül soha sem kellett más férj. – Ilyen forma kifejezésekből állott többnyire legkedvesebb beszédje. Testvére, a mondott földesúr feltévé magában, hogy kedves nővérét egykor ily nevetséges bogaraitól megszabadítja, miért is hozzá rendeli a másik jószágán lakó élezés Gyurka cigányt, megígérvén neki, hogy azon esetre, ha tervének kivitelében ügyesen kézire járand, őt az általa oly sok- szor megdicsért deres csikájával fogja meg- ajándékozni. Erre a cigány feleie örömeben . Mindent mi tőlem kitelhetik tiszta szívből el- követek, csak csillagot ne rúgasson velem édes

angyalom tekintetes uram. No jól van Gyurka, fogadd meg, hogy míg a tréfának vége nem leend, te egy szót sem szólasz magyarul, hanem hébe-hóba egy két czigány szavat fogsz kiejteni, és pedig mint egy török basa fogsz békavári birtokomon megjelenni velem együtt, és ott kedves nővéremnek bókolni, de vigyázz magadra, ha netalán elfelejtkeznél magadról és elnevetnéd magadat, úgy vége a deres csikónak. Ha leülünk, úgy te a földre nővérem mellé ülj le törökösen, ne tarts semmitől, úgy tetesd magadat, mintha igazán bele volnál szeretve, csak mint mondám, ritkán ejts ki egyikét czigány szót, és sóhajtozzál minduntalan, a többit bízzad reám. – Felöltöztetvén ennek utána Gyurkát török öltönybe, haját leborotváltatta törökösen, egy üstököt hagyatván feje tetején; szóval, egészen átalakította szegény Gyurkát, ki tükör elé állván egészen elbizta magát, s különösen jó ízűen pipázott a neki átnyújtott hosszúszerű pipából, mondván: Még ha megtalálom szokni ezt a szép ruhát, eszem a lelkét, majd utóbb meg sem férek az én szűk mándlimban. – Látván a földesúr, hogy Gyurka már ügyesen szerepli a török basát, elvitte magával Békavárra, hol őt kedves

nővérenek bemutatta, ki is a török vendéget örömmel fogadta, azt se tudván, hogy miképen járhasson el kedvében. Azonnal tehát kávé-t rendelt és panaszkodott, hogy nem tud a basával kedve szerint beszélgetni. Gyurka meghajtván magát monda: bim, bum, ba. – A kisasszony leül a pamlagra, Gyurka pedig Ének lábaihoz térdel s utóbb törökösen leül, – elővévén hosszúszerű pipáját, egy egész felhőt teremt körülötte abból, a kisasszony, ki egyébiránt sokszor gúnyolta a férfiak illetlen pipázását, most a füstölgést édes örömetst túrte. Gyurka egyet sóhajtva, megcsókolta kezét a kisasszonynak, ki is kezét kegyesen megszorítá. Ez alatt behozzák a kávé-t és legelőször is az álbasának udvarolnak, ki is jó ízűen szörpölgette azt, egy nagyot sóhajtva. Mindekkoraig teljes megelégedésére a háziúrnak viselé magát, hanem szerencsétlenségére elprűszszenté magát a kisasszony; mire szegény Gyurka elfelejtkezvén magáról, felkiálta „adja Isten egészségére.” Hiába kezdett Gyurka ismét cigányul darálni. Vége lett a csalódásnak, és egy nagy hahota követte a tréfát. A kisasszony pedig, kit erősen kinevettek, utóbb felhagyott bogaraival, anélkül, hogy bátyjára

haragudott volna. A felsült Gyurka ez alatt elkezdett jajgatni, már most, úgymond, oda a derescsikó! bár csak amenkit ütött volna abba a pipába, hogy ne fistelt volna a tekintetes kisasszony orra alá, íme már most minden fáradságom haszna a fistbe ment. – Jaj te neked szegény Gyurka, mi lesz belőled?. Czigány mint ezelőtt s nem török, monda az úr, hanem a deres mégis tied leend. – Csókolom alássan drága kezeit, monda Gyurka, lovam csakugyan lesz, de hol van hozzá a táligá? No ne búsulj, az is lesz, csak jól viseld magadat, monda az úr, és egy paraszt szekeren haza küldé Gyurkát, megparancsolván, hogy szolgáltassák ki számára a deres csikót.

Megtudván a faluban, mit követett el Gyurka Békavárott, ennek utána őt nem hívták többé Czifra czigánynak, hanem bim, bum, ba basának. Ezzel azonban mit sem törődött Gyurka, hanem büszkén kocsikázott a falu utczáin fel s alá csinos deréssével.

Zsiványok közé kerül a czigány.

A midőn Gyurka egy erdőn keresztül vándorlott és egy csárda előtt elmene, észrevesz

négy szegény legényt ki jönni a csárdából, kik utána kiáltanak, hogy állna meg. Gyurka megáll, s midőn látja, hogy nálok fegyver vagyok, azonnal ijedtében elkezde rimánkodni, hogy kegyelmezzenek neki. A szegény legények biztaták, hogy ne féljen, csak jöjjön el velők, nem lesz bánalma, de ha nem engedelmeskedik úgy föbe lövik. Jaj Istenem, jajgat Gyurka, mi lesz belőlem, kegyelmezzenek meg egy szegény cigánynak. Csak ne rettegj oly igen, mondák a szegény legények, csak egy utast akarunk megállítani, te addig míg vele elbánunk, a lovait fogod zabolájoknál fogva megállítani s tartoztatni, – s ha ezt tenni nem akarod akkor tüstént halál fiává teszünk. (A zsiványok azért vitték magukkal Gyurkát, hogy többed magukkal levén, jobban reá ijeszthesse nek az utasokra.) Isten neki, csak annakutána békével ereszszenek tovább, monda Gyurka, és vélek egvütt útnak indula. Nem sokára csakugyan jön feléjök egy szekeren három zsidó és egy kocsis, kiket azonnal fegyvereikkel fenyegetődzve megállítottak és minekutána leszállították a szekérről, mindenekből kiraboltak, s ez ideig szegény Gyurka tartóztatta parancsolatjuk szerint a lovakat, s midőn már

csaknem beelégedtek rablott kincseikkel, és már tovább akarának menni, észre vesznek négy csendőrt lóháton feléjük jönni, mire v kegyelmek jobbra-balra elszéledtek az erdőbe, csak szegény Gyurka maradt a lovak mellett panaszkodva, hogy őt a zsványok erőltették velők menni, hála Istennek, csak hogy katona uraimék megmentettek közülök. De a csendőrök azonnal vasra verték Gyurkát és a többiek után siettek, kik azonban az erdőbe menekültek, és rögtön el sem is fogattathattak; és így elkísérték Gyurkát, a börtönbe, ki minekutána kérdőre vétetett és ártatlansága kiderült, bánthatlanul haza bocsájtattott.

Két cigánynő épületes párbeszéde.

Két külön faluból összehalálkozott két cigánynő és ilyenén párbeszédet tártá: Jónapot Zsuzsi. Adjon Isten neked is Panni. – *Panni:* Honnan jöttél ide a mi vidékünkre? *Zsuzsi:* Nevetlen faluból, tudja Isten, már ott kihaltak az igaz emberek, most már csak olyan himpeller nép lakja a tájékunkat s bár mennyit jajgasson az ember előttök, ritkán adnak egy krajczárkát, pedig a drágaság napról napra

nő mint a gyermekeim, és a jövedelmem a koldulásból nem akar szaporodni. Míg a kis fiam az ölemen volt, hébe-hóba csak megszánt egy ember, de most már mikor Laczi fiam futni tud és szépen megnőt, ki sem akar rajtam könyörülni, híjában járatom rongyosan, csaknem meztelen, hetenkint meg sem fésülöm, csak hogy jó borzas legyen, de ez mind nem használ, már miért az Isten nem teremthette púpos hátúnak vagy sántának, akkor talán többet kereshettem volna magamnak. – Hát te szegény Panni hogyan vagy? Bizon, felelé Panni, nekem is kellett sokat böjtölnöm ezelőtt, de most, hála Isten, szerencsésen megvakult mind a két szemére a férjem, és most napról napra több szép pénzecskét tudunk magunknak összekoldulgatni, ne búsulj szegény Zsuzsi, majd ad a jó Isten férjedre is vagy gyermekidre egy hasznos nyavalyát stb.

Gyurkát lósajttal vendégli meg kereszt- komája.

Egy birtokos paraszt Gyurka cigánynak hát a keresztelőre vitte, és így ennek komája lévén, sok jóval viseltett iránta, azonban egy

távoli útjából haza jövén, nagyon kiéhezve beszóla kedves komájához, váljon nem tudna-e nékie valamit enni adni, már két napja, hogy egy kis száraz kenyerén kívül mit sem evett. Szívesen Gyurka koma, csak üljön kend le, majd hoz a feleségem valamit enni, ki is elébe teszen egy egész sajtot és kenyeret. Gyurka kétszer sem kínáلتá magát, hanem bezzeg jól hozzálátott a sajthoz, és bár mennyit beszélgetett is komája a drágaságról, ő nem hagyá magát étvágyában akadályozni. Midőn látta a paraszt, hogy már csaknem az egész sajt elfogyott, monda Gyurkának: Úgy-e jó ez a sajt? Jó bizon viszonzá Gyurka, és csak folytatta a falatozást. De ha komám még tudná, micsoda sajt legyen ez! Elég az hozzá, hogy bár micsoda sajt legyen is, nekem nagyon jó ízű, jegyzé meg a cigány. Mire, hogy a nagy étvágyát meggátolja a cigány komának, azt monda a paraszt: „Ki hinné, hogy a lósajt is ízleljen kendnek!” Lósajt! monda Gyurka, miért nem mondta ezt előbb komám uram, úgy többet tettem volna el belőle a feleségemnek is, de így csak még ezt a kis darabot, ha megengedi komám uram, elviszem számára, majd megörvendeztetem, csak kár, hogy többet nem tettem félre számára.

Gyurka étvágya.

Néhány hónap eltelte után elment Gyurka kedves komájához, panaszolkodván, hogy egy időtől fogva ötét nagyon elhagyta légyen étvágya, azért is bemegyén a városba az orvoshoz magát gyógyíttatni. – Talán adósait ártott meg kendnek koma? Tudja Isten, de alig hogy beléptem komám uram ajtaján, mindjárt meg-rémültem, kérem szépen, nem tudna nekem valami csekélyét ennem adni? Dehogy nem, monda a paraszt, egy kis lencsét megbír a kend gyomra? Jaj, hiszen ez az én legkedvesebb étkem, kérek szépen belőle egy kanálkával. No üljen le kend koma az asztalhoz, míg a lencsét behozzák, egyen kend addig egy falat kenyeret, s elébe tevék a kenyeret, melyhez Gyurka szorgalmasan hozzá látott, s mire behozták a lencsét, akkorra elfogyott az egész kenyér, azonban hozzá látván a lencséhez, s mire egy másik kenyeret hoztak az asztalra, már egy tál lencsének végére járt, és így ment mind addig, míg egyszerre fel nem tevék számára a kenyeret és lencsét, mondván hozzá: már most elég legyen, ha nem lakott kend jól, úgy adasson kend a városban olyan szert az

orvos által, melytől elfogy a kend étvágya, csak arra kérem, ha majd haza megyén ne vegye kend erre az útját, mert ha az orvos a kend étvágyát nagyobbítja, úgy tartok tőle, hogy még magamat is felfalatozna.

Tejfel közvitéz.

Volt egy magyar ezredben egy Tejfel nevű czigány közember, kit a német őrmester mindig Taifelnak (ördögnek) hit, ki ugyan már midőn az ördögnek feketének kelle lenni, úgy valóban ehhez jobban is hasonlított mint a tejfelhez. Szegény vitéznek valóban sok gúnyt kelle eltűrnie bajtársaitól, kik őtét, ha ne talántán kilépett a marson egy vagy más okból a sorjából, azonnal elkezdenek károгатni pajtásai, mind addig míg ismét be nem rukkolt a glédába. Ha útjokban láttak egy döglött lovat vagy ebet heverni, jaj volt már akkor szegény Tejfelnek, mindenki élczeskedett rajta, például, egyik monda: Hej pajtások, ma Tejfel nagy lakomát fog tartani, másik meg monda: még a sároshátú Mariskát is elhívja a vendégségre, el bizon, mert ő azt választá ki menyasszonya-

nak, – és elkezdik gúnyosan dicsérgetni Mariskáját, egyik mondja: meg kell vallani, párja nem volna Mariskának, ha rőt haja nem volna, a másik, ha csipás nem volna, a harmadik, ha egyik szemére vak nem volna stb., és így egymásután vetélkedtek szegény Tejfelt mindenféleképen csúfolni, pedig ő kegyelme soká szokta az ilyes tréfákat tűrni, de ha felbőszült, jaj volt annak, kit nyakon ragadhatott, azt csak vértetten lehetne körmei közül kiszabadítani. – Pedig ha nyugton hagyták, ő maga fegyverén kívül még más három fegyvert is czipelt egész úton, csupa szívességből. – Ő kegyelme egyébiránt híres kalandfuttal volt, kapitánya mindég örömet kieszemelte ötlet e szép tisztségre, csakhogy századában ne rutítsa el többi katonáit. – De ha csatába kellett mennie, akkor ő neki is jutott alkalom magát vitézül viselhetni, ki is cigány lettére nem egyszer tüntette ki bátorságát. – Azonban volt is alkalmá, az ő csúfoló pajtásai közt többeket csakugyan az ő gyávaságaikért annak rendén megalázni, midőn ezek elkezdenek a golyók füttyölésétől bugdácsolni, sőt félre is iramlani, ő pedig aratott is magának ily alkalmokor elegendő elégtételt, többek közt egyik

pajtása bár mennyit biztatta is őt Tejfel, hogy ne féljen, de ez minduntalan csóválta előre háttra, jobbra balra fejét. – Erre monda hozzá Tejfel – Pajtás, ne csóváld olyan sokat a fejedet, mert még könnyen hozzá koczantod azt egyik vagy másik golyóhoz, de ez féltében fel sem vette Tejfel intéseit, és bár miként nevelték is őt pajtásai, ő mind addig czélozgatott fejével, míg csakugyan egy ágyúgolyót meg nem koczcantott és ott hagyá fogát fejestől. – Erre csakugyan elkezde Tejfel is károgatni, de a varjuk nem akarták őt utánozni, sőt jövendőben úgy tisztelték pajtásai, hogy senki sem merte őt a marson előbbi módon gúnyolni.

A cigány leírja a bndapesti alagutat.

Több heti távolléte után megérkezett «Gyurka ismét O. nevű faluba Épen midőn a faluháza előtt elmene, ott valának a falu nagyjai, kiktől megállítatván kérdőre vététt, hogy mi hírt hozott légyen Buda-Pestről? imígy felelt: Soká ott voltam, de sokat hallottam és tapasztaltam is, többek közt kifúrták egy

hegynek oldalát, és egy nagy barlangot csináltak belőle, de ezt nem barlangnak hívják, hanem, tisztelettel megkövetem az urakat, v...gutnak nevezik, és pedig két pengő kraj czárért hagyják az embert bele bújni.

Egykor a cigány nemzet is nagy leend.

Hát más újságot nem hoztál Gyurka? kérdi tőle a bíró. – Hoztam biz én, pedig egy igen érdekeset, mireánk is fog egyszer a szerencse napja sütni; mert a francia császárnak a felesége hozott egy fiút a világra, kit Franciaország fiának neveznek, alig hogy pólyába tették az apja, ki majd megbolondult örömeiben, őt mindjárt Argillus királynak kinevezte Egyiptomban, és már most minekünk eddig szegény cigány oknak is vissza adják országunkat és királyunkat, hála Isten, innend úgy is ki akarnak bennünket irtani, majd eltakarodunk innen a Kanaan földére, csak megvalósul az a jövendölés, hogy még egyszer a cigány nemzet híres és nagy leend.

Czigánytanács.

Boldogult öreg apám, az a híres czigányvajda, halottas ágyán édes apámnak azt a tanácsot adta, hogy a mit kíván, hogy fiából ne legyen, tehát olyan játékokat játszasson vele már kisedekorában, melyek azon élet módjához tartoznak, a melyiktől megakarja óvni gyermekeit; és igaza volt, engem mindég katonásdit hagyott játszani vagy kolduskát – hála Isten, se katona, se koldus nem lett belőlem. – Bár csak engem tenne Napoleon császár egyiptomi ministerének, én is azt tanácsolnám neki, hogy ne üzzön fiával oly nagy pazarló pompás életet, jobb volna, ha sok pénze van, költené azt az új czigány gyarmatokra. – Hogy idővel ezeknek fiaiból egy híres és rettentő hadsereget alakíthasson, melylyel egész világot is meghódíthassa.

A szerencsés kofák.

Azt beszélik, hogy a párisi kofák követséget küldöttek a kis Argillus (algiri) királyhoz, kik neki szebbnél szebb virágokat vittek tiszteletére, ez úgy megtetszett a császárnak, hogy

többeket közülök bevezetett a gyermekszobába, és karján oda mutatá nekik a kis Argilust, és megígérte a kofáknak, hogy mindazon gyermekeknek, kik a fia születése napján Franciaországban születtek, ő a keresztapjuk, a császárné pedig keresztanyjuk leend. – Uram Isten, mily szép élet lehet ott a francziák közt, a midőn még a kofákat is oly tiszteletben tartják, előttem a képe, ha a mi golyvás Sára kofánkat, ki oly igen felfújja máig is magát, valaha ily módon megtisztelnék, az ő többnyire sületlen földszíni kenyerét is czipó gyanánt árulná és fizettetné magának.

Mit szült a grófné?

Többek közt kérdező Gyurkától a bíró: Hát voltál-e Gyurka H. várót, láttad-e ő méltóságát a mi grófunkat? Voltam, de nem láttam, csak hírét hallottam. No, monda a bíró, mi hírét? A grófné ő méltósága megbabázott. Mit szült? Kérdi a bíró, fiút-e vagy leányt? Se fiút, se leányt, hanem valami kilenesset, azt mondják, hogy kontézt szült, már most magam sem tudom, mije lehet neki?

Mi az a tehén susogója?

Elmene egykor a cigány fiával együtt a földesúrhoz panaszra. Midőn a hajdú által bebozsáltatott az uraság szobájába, elkezde az öreg cigány egy nagy kereket keríteni panaszának, mondván, hogy az már képtelenség, miképen bánik mivelünk azaz uradalmi tisztartó, többnyire akkor, mikor nagy dolog ideje van és mi máshol nagyobb bért nyerhetnénk, hajtja el egész családomat a dologra; mikor még mások alszanak, akkor ver fel legédesebb álmainkból a hajdú a dologra. No Isten neki, dolgozni mi megszoktunk, mert szegények vagyunk, ez még csak mind megtenné, hanem az a tisztartója nagyságos excellentiádnak, minket szegény cigányokat egyenesen kutyaéknak néz, mert oly rossz ételt tétett elejbénk, hogy még a kutya is két harmadrészét ott hagyná, ő nem adott egyebet mint birka fejet, ökör farkat és lábszárat, no de ez még mind istenes volna, hanem még csaknem mindennap a tehén susogóját is téteti elejbénk, a többi munkásoknak pedig jó húst és tésztás ételt készített, kérjük tehát nagyságos excellentiádat parancsolja meg neki, ha mivelünk úgy dolgoztat

mint a többivel, úgy etessen bennünket is úgy mint a többit. – Ez nem szép a tisztartótól, hanem micsoda az a susogója? kérde az uraság, – a susogó, bizony csak a tehén susogója, monda a cigány. No hát micsoda az a tehén-susogója? Igenis, nagyságos excellentiás uram, a susogója máskép a ganajzója. – Midőn ezt sem akará elérteni az uraság, egyet köhent a cigány fia, és így szól az apjához: Apám mit példa-beszélgetsz nagyságos excellentiájával, tudod, hogy nem igen érti az ékesszólást, csak rágd nyíltan a szájába a tehén v. . . gát.

– Erre elnevetvén magát a földesúr, és a tisztartónak megparancsolá, hogy ennekutána a cigányok is egy tából egyenek a többi munkásokkal.

Füstölt kolbász tormával.

Értésére esett a cigánynak, hogy a városban igen híres füstölt forró kolbászokat árulnak tormával. Egykor rendkívüli nagy étvágya kerekedvén, elmene egy korcsmába, hol már távolról megillette a kolbászok fűszeres szaga az orrát, mire is nagy étvágya kerekedvén, rendelé maga számára tizenkét pár úgyneve-

zett virstlit tormával. – Mihelyest elébe tévék azokat, rögtön javából hozzá is látott, de mire őt vagy hat párt megevett már elment a nagy étvágya, és a hetedik párnak csak felét birta lenyelni. Ekkor egy nagyot fohászokodva felkiálta magában: Enni vagy nem enni? ez a kérdések kérdése!

Istenem mily bolondnak teremtetted az embért, kinek ha nincs, ízlik, ha van, nem ízlik. Ezekután elbúcsúzáván a hátra hagyott kolbászoktól, megfogadta, hogy ennekutána többet egy párnál egyszerre nem fog enni, tapasztalván, hogy már a második pár sem volt oly jó ízű mint az első.

A cigány megcsalja a postamestert.

Egy uraság elküldötte Gyurkát a szomszéd helységbe a postára, hogy onnan ha volnának levelek az ő nevére, fizetné ki azokat és hozná el tüstént magával, miért is beszél a postahivatalnál, váljon nincsenek-e uraságának számára levelek? Mire a postamester megnézvén a leveleket, és két levelet találván, monda, hogy mindenikért kilencz krajczár pengőbe jöjné, és így 18 kr. p. fizesse kend ki, aztán

elviheti a levelet magával. – A cigány látván a kis leveleket, felsóhajt: de uram ezért a kis levelekért hat krajczár is elegendő, nem érez többet; szóval minden módot keresett, hogy annak árából valamit lealkudhasson, de látván, hogy mire sem viheti a postamestert alattomban elorzott más két levelet is, és kifizette a postabért. – Haza érkeztén, panaszkodva monda az uraságnak, bár mily módon is szeretett volna valamit a postabérből lealkudni, de az a postamester egy kilenes feshény ember, nem ákárt mit sem engedni, mindamellett mégis meggazdálkodtam valamit, két levelet vettem magamnak ráadásul, mivel a fiam, ki a katonaságnál van, már többször irt levelet és kért, hogy küldjek nekie már egyszer egy levelet, íme már most kettőt is küldök neki egyszerre! – Hogy az uraság azonnal megdorgálta a cigányt, és visszaküldötte a levelet a postamesterhez, az magában értetődik.

Czinke, cinke, reftahar, czihinkár.

Egy kötekedni kedvelő földesúr, midőn vendégeivel kertjében mulatott, észrevette a

zigányt, hogy a kerítése mellett kedves családjával sompolygott: Hej cigány! kiálta a földesúr – Czinke, czinke, reftahar, czihinkár – mit tesz ez magyarul?

Jáj tekintetes nagyságos uram, miért kérdi ezt tőlem, hiszen látom, hogy tekintetes uram nagyobb cigány nálamnál, jobban tudja azt mint én magám! s ezzel tovább ment.

Egy cigánynak vallatása szolgabíró előtt.

Foglárok által a szolgabíró elé vezettetek a cigány egy állítólag elkövetett csínért, és a szolgabíró által hozzá intézett kérdésekre imígy felelt:

Hogy hívnak?

Mint Istenben boldogult édes apám uramat.

Hát apádat, hogy hívták?

Csorba cigánynak?

De a neve, melyet a paptól keresztelésekor kapott?

Gyurkó –

Tehát Csorba Györgynek hívnak?

Azt sem bánom, hát legyek Csorba György!

Hol születtél?

A hol többnyire a mi nációnk szokása születni – a falu végén – avagy a Czigány lapon.

Melyik faluban, hogy hívják a falut?

Mi magunk közt Szabadvárnak hívjuk, de a parasztok egyébiránt fegyverneki Czigány-laposnak hívják.

Hány éves vagy?

Számlálják ki, én magam sem tudom, csak azt tudom, hogy édes anyám épen a híres Zöldmarczy kivégeztése alkalmával ijedtében hozott e világra.

Házias vagy-e?

Bár csak az volnék, de uram, én csak olyan szegény vágyót, mint a templom egere, és csak egy kis kunyhóra sem tehettem mindekkoráig szert.

Tehát nőtelen?

Nem hiszem, hogy még tovább is nőhetnék?

No hát van-e feleséged?

Van is, nincs is, úgy tartom, hogy nincs, mert még lakodalmat nem tartottam.

Mi a mesterséged?

Ha lóra szert tehetek, lócsiszár; ha lovam nincs, téglavető; ha a kovácsnak a faluban le-

gény kell, akkor lakatos legény, mert én mindig örömetest dolgozom, csak legyen benne hasznom!

Miért vagy itt?

Mert tekintetes uram parancsára a pandúrok megkötöztek és ide hoztak.

Hát miért hajtottak ide?

Mert magam jó szántából nem jöttem volna ide tekintetes uram alkalmatlankodni.

Ne boszants, mond meg, hogy jutottál ezen lóhoz, melylyel elfogtak?

Mivel úgy magában láttam ezen bitang lovat, nagyon megesett rajta szívem, hogy szegény ártatlan állatnak nincsen még gazdája, és így akartam neki valahol egy jó gazdát szerezni.

A cigányt Isten nevében borotválják a városban.

Egykor a városba ment a cigány, hogy hosszúra nőtt szakálát egy borbély által levetesse. A műhelybe lépén, esdve kérte a borbélyt, hogy borotválná meg őt Isten nevében, A borbély meggondolván mi tevő legyen, megparancsolá az inas gyermekének, hogy venné

elő azt a rozsdás kést és kísértse meg rajta a mesterségét. A hu örömmel kapván e tisztségen, leülteti a cigányt, bezappanozza és kezdi a rozsdás és kicsorbult borotvával a szegény cigányt kegyelmetlenül marczangolni úgy, hogy a szegény morénak könyei hullani kezdenek mind a két szeméből. Kínjába imígy szólalt meg a cigány: megkövetem, miből van e kínos kés csinálva. A borbély válaszolá, hogy aczélből. – Veszem észre, mert azért szikrázik a szemem tőle, monda a cigány. – Ez idő alatt egy kutya ordítva fut a bolt előtt – a borbély kérdi, ugyan mi történhetett legyen ezen szegény kutyával? – Talán azt is Isten nevében borotválják, felele a szegény cigány sóhajtozva, annakutána kitörülgetvéri szemeit, ott hagyá a kínzó boltot.

A jó fogorvos.

Épen midőn a cigány legjobban szítja futtatójával a tüzes vasat, belép hozzá egy paraszt bekötött képpel panaszkodván, váljon cigánykoma nem tudna-e rajta segíteni, mivel oly nagy fogfájása van, hogy majd megőrül benne. Dehogy nem, János bácsi, igen szívesen, csak

üljön le kegyelmed ide a földre, mindjárt jobban léssen. Erre elővett egy vékony sodronyt, vagy is drótot, melyet az üllő-vasra megerősített, ennekutána a másik végét a drótnak a paraszt fájós fogára kötötte, ezután kivette az izzó vasat a kemenczéből, melyet gyorsan a pór képe felé nyújtott, mire a megdöbbsent pór rögtön hátra húzván ijedtében fejét, kirántotta szerencsésen fájós fogát, és így megmelegült fájdalmától.

A cigánykatona megfutamodik.

Egy véres csatából ijedtében megiramlott a cigány, és midőn egy tábornok ezt futni látta, feléje lovagolván, kérdi tőle, hogy hová futna oly sietve? – A cigány imígy válaszolt: Méltóságos és kegyelmes urain, azok a farancziák már minden katonáinkat agyon vágták és lötték, még csak magam egyedül maradtam életben, miért is, hogy hírmondó maradjon, sietek a főhadiszállásra jelenteni, hogy méltóztatnának ezen goromba farancziákat megbüntetni szentelenségeikért! és e holtakat eltemettetni.

Két szökevény cigány a siralom- házban.

Két szökevény cigány a siralom-házban szemléletre kiteve levén, monda egyik a másikhoz, midőn látták, hogy mindenféle kedves étkeket és italokat állítottak eléjük: „Hej pajtás, nemde ha mindég ily jó étkekkel és italokkal tartottak volna bennünket, nem lettünk volna oly bolondok, hogy elszöktünk volna.”

Látván a siralom-házban, hogy annyi sok pénzt gyűjtöttek tányérokon és elejbe tevék, kérdé a cigány a börtönésztől, ugyan mirevaló ez a sok szép pénz?

Ez mind a tied, monda a börtönész!

Igazán? hát tehetek veled a mit akarok.

Igen.

Úgy hát ereszszenek ki, hogy vegyek magamnak egy szép paripát.

De barátom nem úgy verik a cigányt, ezt csak a lelked szabadulására adják az emberek.

Akkor csak tartsák meg magoknak, mert ha a lelkem egyszer berukkol a mennyekországába, akkor sem pénzre, sem páripára többé nincs szükségem.

A cigánybakónak megeshik a szíve.

Egy rögtönítélet következtében egy szegény bűnöst akasztófára ítélték, de nem kaphatván oly rögtön bakót, elhozatta a szolgabíró a cigányt, hogy akasztaná fel a bűnöst.

A cigány feleségével és egy fiacskájával megjelent a vesztőhelyen, bizonyos jutalom mellett, a szegény bűnöst kivégezendő. – Tél levén, legelőször is a szerencsétlennek bundáját levette ennek vállairól és magára öltötte, azután fellépván a lajtorjára utána felhúzta a szegény bűnöst, a kötelet ennek nyakára illesztvén, midőn már le kellett volna taszítani a bűnöst imígy kiálta fel a cigány: „Tekintetes szolgabíró uram, nem tudom megölni ezen szegény felebarátomat, borzadozik a lelkem ha reá gondolok!” – Erre mérgesen fenyegetvén a szolgabíró, ha hogy a kötelességét nem teendé a cigány úgy azonnal őt lövetné le emberei által. – De már ha így van a dolog, úgy inkább még a tek. uramat is felakasztom mint sem engem agyon lőjjenek! – és így feleségének és fiának segítségével kivégezték a szegény bűnöst.

A cigányok a szénagyűjtésnél.

A szénagyűjtés alkalmával nem kaphatván elegendő gyűjtőt egy földesúr, összehajtotta a cigányokat a falu végéről és dolgoztatott velök, a midőn már jó kifáradtak a nagy hőségben, jó forró köleskását, egy nagy száraz kenyeret és igen érett sajtot tétetett elibök. A szegény cigányok éhesek lévén, ezt mind-mohón felfalták, és nyugalomra lehevterek, azonban csak nem sokára ismét egy nagy tál túros tésztát tevének élőkbe, a cigányok ehez is hozzá láttak, de már felét sem tudták megenni, a midőn ismét két sült malacgot tálaltak nekik, ebből már nem voltak képesek egy falatot is enni, annyira jól voltak lakva; mire hozzájok jövéen a földesúr kérdezvén tőlök, hogy degesznek meg a tartással? – Hiszen nagyon is jó-dolgunk volna, csak az a főzőné nem tud rendesen tálalni, már most maga eheti meg a malacgot, ha csak el nem teszi számunkra holnapra. – ezután ismét leheveredtek a fűre, de a földesúr őket csakhamar a munkára serkentette, azonban ezek a sok ételtől felfújva képtelenek voltak a további munkára, bár hogyan unszolták is őket, mondván, mink már megtettük a

magunkét, most dolgozzanak azok, kik a malaczhúst ehetik. – No hát kotródjatok el innen, ti rest dögök, monda az úr. – A távozásra nem is kellett őket kétszer felszólítani ezek összeszedvén sátorfájokat és már menőben voltak, midőn épen megérkeztek a béresek egy hordó borral, mit a cigányok látván ismét csakhamar visszatértek, mondván: Ha már tek. uram a mi kínos munkánkért borraivalót nem adott is, de kérjük alázatosan adasson ábbol a drága italbul a mi számunkra is néhány itczét, mert hazáig megöl a szomjúság. – A földesúr szándokosan legroszabb fajta vallatót rendelt számokra, melyet ő kegyelmek nem voltak képesek meginni. Mire a legöregebbik cigány felbőszülve monda: tetesse el nagy uram ezen drága italt halálos torjára, hadd sírjanak a vén asszonyok nagy uram temetésén, kár volna ha mi máris elkezdenénk nagy urunkat megsíratni. A többi munkásoktól kinevettetvén haza felé sompolyogtak.

A verbungos huszár káplár.

A cigány verbungos vagy is toborzó káplárrá lett, mely kitűnő tisztséget ő elöljárói

megelégedésére viselte, különösen midőn a vásár alkalmával a többi toborzók előtt nagy kevélyen lépdelhetett a szép huszár öltözetben, melynek veresnadrág, zöld mente és dolmányához, oly szépen illeszté azon mindenféle tarka barka selyem és karton kendőket. A sok ily alkalomra összeseregleni szokott népek, vígan szemlélek a pajkos és hetyke vitézeket, de különösen a czifra cigány káplárt, kinek minduntalan rögtönzött élelés mondókái megnevetették a nézőket. Egy alkalomnál, midőn a legnagyobb párádét tartá, egy díszmenet alkalmával bizakodván széles jó kedvében csörgetve kardját és nagy taréjú fényes sarkantyúját, kevélyen égfelé tekintve, felkiált: Aki huszár nem lehet, mennyországba sem mehet, ezután ismét egyet pödörvén bajuszán hangosan monda: Azt sem tudom hová lépjek dicsőségben, – azonban épen lábai alatt hevert egy halom friss tehénganáj, melybe nagy kevélyen bele toppant. – Ily váratlan esemény nagy hahotát okozott a tömeg közt, sőt még az őt követő alatta valói sem tartóztathatták magokat a nevetéstől, mire haragosan imígy szólítá magához egyik toborzó közvitézt: Vitéz Sárándy Sándor, lépjen kend ide! Ki is parancsára

előlépven, monda neki: „Rukkoljon kend azonnal innen a városbíróhoz, és mondja meg kend neki, hogy azt izenem ő kegyelmének, ha hogy méltónak tartja e kis várost oly kitűnő tiszteltetésre, hogy egy magyar huszár-ezred toborzói ennek utána is díszmeneteket tartsanak a város utcáján, úgy mindég egy órával a menet előtt separtesse ki az utcákat, vagy tisztességes hintókat rendeltessen számunkra, melyeken bennünket a rezidentiánkba ismét vissza vitessen! – addig is ti zenészek húzzatok egy oly nótát, melyre még e nemes város polgárai gyermekeinek unokái is megemlékezhessenek.” Ezután nagy kevélyen a laktanya felé vezényelvén embereit nagy tolakodás közt eltűnt a vitéz kar. Hogy miképen járt legyen el küldetésében Sárándy vitéz, még eddig nem tudatik.

A cigány kevélykedik.

Büszkén üle a cigány a városház szögletén, kevélykedvén újdonna új gyócsingében és czifra selyem nyakkendőjében. Kérdeztetvén a polgároktól miért nézne oly kevélyen az emberekre? azt felelé: mert cigány vagyok, mert csak meg kell vallani, hogy nagy nárczió ez a cigány

nemzetség, bár mennyit ütik, verik, akasztják, fejezik és börtönözik, mégis csaknem egész világon el van terjedve, nem tudnak rajtunk kifogni. A jésuiták, kik gazdag, tehetős és okos emberek valának, csak egy kis czédulát kaptak, és azonnal eltűntek az országból, holott mi cigányok még valahára kitudja mily retentő nagy nemzetté lehetünk. – Csupán egy mód van, melylyel a cigányokat e földről el lehetne veszteni, t. i. tengert kellene teremteni aludt téjből, akkor én is hiszem, hogy mindnyájan abba fulladnának. De az Isten sem akar eltörteni bennünket és csak be akarja várni mikor vergődhetünk mi is fel a többi nemzetek felibe.

A néma cigány.

Egykor koldulni ment a cigány a faluba, és magát némának tétette, hanem egyszer meglejtkezvén szerepéről, imígy szólt fel: Segítsenek egy szegény némán! – Micsoda néma az a ki így beszélni tud, monda egy valaki hozzá. – Kérem szépen, én csak ennyit tudok mondani, hisz máskép nem tudná senki, hogy néma vagyok.

Deo gratias.

A falu lelkésze a cigányt magához idézteté, hogy gyomlálja ki a kertjét; ki midőn estefelédolgot elvégezte, bement a lelkészhez, tőle napszámát, mint kiérdemlett napi díjját várván, de a lelkész, ki különben igen nagylelkű, de egyszersmind tréfálni szerető ember volt, monda: jő van fiam, deo gratias. Mire a cigány kérdi, mit tesz az a deo grátias? Annyit tesz, mint egy tízgarasos napszám. – Es ezzel elbocsátá a cigányt magától. – Egy hónapra rá meghalt a cigány felesége, mire elhívja a papot, hogy temesse el feleségét. Jól van, monda a pap. Köszönöm édes tisztelendő uram, de mit kivan érte? Egy forintot, monda amaz. Nohát, monda a cigány, deo gratias, deo gratias, deo gratias, most kérek még tíz garast kiadni belőle! A papnak megtetszván az élez, ingyen teljesítette a halotti szertartást, és a cigányt még meg is ajándékozá.

A cigány a deresen.

Egy szolgabíró a cigányt lehúzatta és 25 pálcaütésre ítélte, azonban, egyszerre a deresen

a verés közt el kezd kiáltozni: „Tűz ván, tűz ván!” – Hol ég, kérd ezé a szolgabíró? Itt, itt, tek. uram, nem látja, hogy félreverik a harangomat, mert csak egy oldalon ütnek.

Gervázi és Protázi.

Egy kis fia született a cigánynak, és elviszi a paphoz keresztelni, kérvén, hogy mivel oly nagy örömére, oly szép fekete szemű fia született, lenne oly szíves a fiúcskának egy kilenes súp nevet adni. – A pap felkeresi a naptárban a napot melyben született a kis fiu, és olvasá: Gervázi és Protázi! hát melyiket adjam neki, kérdé a pap? – Isten ments meg, tisztelendő uram, egyik sem kell! Ha szebbet nem tud adni annál, úgy köszönöm, hisz, ha fiacskámat Protázinak vagy Gervázinak keresztelnék, meglehet, hogy azt még maholnap Eszterhazynak is elneveznék, pedig nem tetszik nekem ez a név, mert Eszterhazynak tisztjei nem rég nagyon megverettek, azért is esedezem, adjon annak az ártatlan gyermeknek egy más nevet! A pap ismét a kalendáriumban egy más nevet keresvén, monda, hogy legyen Cleofas! – Juj, juj, juj, még ez volna hátra,

hisz, ezt ki sem merném mondani engedelem nélkül. – Jobb lesz, adjon tisztelendő úr neki egy közönséges magyar nevet. – Legyen hát Hánzi vagy Nátzi, monda a pap, és így végtére Ignácznak kereszteltetett. Mire a cigány dörmögve haza vitte kedves örökösét panaszkodván, hogy bár mennyire kérte legyen is a papot, még sem akart neki egy igaz magyar nevet adni, Isten tudja micsoda Rátz vagy Ignátz nevet adott neki, de mi azt mégis csak Laczinak fogjuk nevezni, ez illik reá legjobban.

A lopott zsebóra.

Egy ismétlő vagyis repetírozó zsebórát lopván a cigány, azt tüstént nadrágjába rejtette, de rajta kaptatván, bíró elé vitetett, hol ő ezen tettét nem akarván bevallani, bár hogy fenyegette is a bíró, de szerencsétlenségére elkezdett az óra a nadrágba ütni, mit a bíró észrevevén, kérdé, hogy mi peng nála? a cigány megdöbbenve monda: a sarkantyúm peng, tekintetes uram! Hiszen nincs a csizmádon a sarkantyú? Dehogy nincs, csak hogy otthon van sarkantyúscsizmám és ott csengett.

A cigány a lóvásáron.

A cigány lóvásáron egy lovat vett száz forinton és ki is fizette, azonban csak nem sokára ismét visszafordult a lócsiszárhoz mondván: megbántam, hogy azt a lovat megvettem, jobb szeretném azt a kétszáz forintos lovat megvenni, mire a csiszár késznek ajánlva magát, a cigány imígy fizette ki: Úgy-e ezen ló száz forint, ezt visszaadom, és száz forintot már kifizettem, és így kétszáz forintot kapott, s imígy a sárga most az enyim. A csiszár szórakodva lévén nem vette észre a csejt, melyet a cigány neki vetett, és elhagyta a lovat vinni. – Hogy a cigány nem késett minélelőbb szeme elől elillantam, ne hogy észre vegye a csiszár megcsalattatását, az magában értetődik.

Mért nem tesznek tyúkot a templom tornyára?

A cigány a borbélyhoz menvén kérdezé tőle: Ugyan nemzetes uram, olyan tanult és bölcs ember még sem tudja nekem az okát megmondani, miért tesznek a templom tornyára kákást, és nem inkább tyúkot? Barátom

ennek okát még sehol sem olvastam éltében. – Ha egy fél meszely pálinkát fizet, úgy meg fogom az igaz okát mondani. – Mért nem fizetnék, csak mond meg. – Ennek csak egyedül két fontos oka van, először, hogy pálinkát ihatnám, másodsor, ha tyúkot termének fel a torony tetejére, úgy ha az tojni találna, a templomba járó s kelő népet a tojással ha agyon nem ütné is, legalább összecsunyítaná.

Miért tolakodik a cigány előre a templomban?

A lelkész kérdé egykor a cigánytól, hogy miért tolakodik az egyházba mindég előre közel az oltárhoz, mivel, feleié a cigány: ottan közelebb érem az áldást, és így abból jobban részesülhetek is mint hátrább, de az áldásnak nagyobb hatása is van azokra, kik közelébe juthatnak tisztelendő uramhoz, mit már az is bizonyít, hogy az elöl ülök többnyire vagyonosabbak és boldogabbak szoktak lenni azoknál, kik az ajtó mögött áldogálnak, nekem pedig vajmi nagy szükségem volna az úr Isten segedelmére.

A cigány rászedi a tisztartót.

Egy hideg napon elküldé a gazdatiszt a cigányt a szomszéd faluba megtudakolni, vajjon megjött-e az ottani uraság? A cigány átván a nagy fergetegbe, a mondott faluba átgyalogolni, nem ment a szomszéd faluba, hanem egyenesen haza takarodott. Egy idő múlva ismét visszatért a gazdatiszthez azon jelentéssel, hogy az illető uraság haza is jött meg el is utazott. A gazdatiszt élvén a gyanúperrel csak hamar észrevette, hogy ő kegyelme füllentett vagy is hazudott. Fogadj fel egy forint pengőbe velem, hogy hazudtál! Így szólt hozzá a tiszt, vagy esküdj meg arra a mit mondtál! – Már megkövetem alássággal én fogadni nem akarok, mert a feleségem agyonkínozna, ha a forintot eltalálnám veszteni, hanem akkor inkább kész vagyok kereken megesküdni az igazságra!

A falragasz.

Egy falragasz előtt, mely nagyon magasan volt a földtől, látott a cigány sok embert olvas-

gatni: Ugyan mi van azon a lapon, hogy anyán olvassák, kérdé egy valakitől, ki is azt tudata véle, hogy egy eltévedt kutyát kerestet gazdája. – Akkor okosabb volna a czédulát lejjebb ragasztani, hogy a kutyák is olvashatnák, jegyzé meg a cigány.

A cigány katonáőr.

Egy cigány ujjoncz a fegyverek előtt mint őr állott, a midőn egy törzstiszt megszólítá: Miért állsz itten? Czigány: Azért, hogy ha a többiek odabent alusznak, mások el ne lopják a fegyvereket, vagy ezt a fabódét! Törzs t.: Ha előtted látsz egy népcsoportot elmenni, mely közt több részeg ember is vagyon, mit fogsz csinálni? Czigány: Azonnal elkezdek kurjantani fegyverhez. Törzs t.: És ha közelítenek hozzád több katonatisztek és azok közt egy törzstiszt vagy tábornok van, mit fogsz tenni? Czigány: Tüstént nagy torokkal kiáltok fegyverhez. Törzs t.: Miért? Czigány: Mert ki tudhatja, nincsen-e közöttük egy vagy több részeg ember.

Miért jár rongyosan a komé?

Egy széllel bélelt köpenybe ment kéregetni a cigány, többek közt imígy szólítá őt meg a falusi kántor: „Ugyan komé, miért jársz ily rongyosan, már elég régen jársz a földön, miért nem tudsz már egyszer szert tenni egy becsületes öltönyre?” Czigány: Megkövetem tisztelettel nemzetes jó uramat, a szegény embernek még a szerencséje is szegény. Ha az a mit én már éltemben magamnak szerezni akartam, mind meg volna, úgy nem volna a faluban nálam gazdagabb ember, de ki tehet róla, valahányszor egy lovat vagy bornyút akartam magamévá tenni, többnyire mindég oly szerencsétlen voltam, hogy rajta kaptak, és azon felől, hogy elvették erőszakkal tőlem, még meg is vették faromon a kamatokat. Uram Isten, mily sok embert ismerek, kiknek dús gazdaságuk van, pedig ha rajta kapattak volna mint én, kit felmagasztaltak, kit pedig börtönökbe aláztak volna. Ha az Isten valakit meg akar hintetni annak elveszi az eszét, ha nekem több eszem lett volna, jobban el tudtam volna rejteni agygyal bagygyal össze-

vissza szerzett keresményemet, akkor még nemzeti uram is megsivegelne a szegény Laczi cigányt.

A cigány húsa.

A húsárustól imígy szólíttatván meg a cigány, ki már nagyobb időtől adossa volt a nála vásárolt húsért: „Hej Gyurka meddig legyen még itt az ajtón a kend húsa?” – Czigány: Már mi időtől fogva van a hús az ajtón? Már két hónapja csaknem! Úgy csak vesse el gazda uram a szemétre, mert ez időtül fogva megbisedett.

A cigány papírt vásárol.

A falu jegyzője elküldé a cigányt Pestre, hogy hozna számára 6 pengő krajczáron finom papírt. – A cigány útfélen találván egy nagy darab fehér rongyot, ezzel betér a legcsinosabb papírboltba, tudván, hogy csakugyan rongyból készítik a papírt, imígy szólítja meg a kalmárt: „Adjon az úr nékem 6 pengő krajczáron faintos írópapírt a mi falusi jegyző urunk

számára.” – Erre a kalmár elővesz ennyi áru papírt és kézbesíteni akarja, midőn a cigány előveszi a talált rongyot, mondván: „adja ki kigyelmed a mivel ez többet ér készpénzben – tudom, hogy ebből még háromszor annyit is kiteremthet.” Mire megboszankodván a kalmár a cigányt csúnyául lekorholta. Erre a cigány viszonzá: „De már látom, hogy a mi falunkban okosabb emberek laknak, mint itt ezen magas falak között, mert ha az egy vagy másik paraszt búzát visz a malomba, ezért szívesen lisztet ad érte a molnár gazda, és nem srorombáskodik a szegény emberrel.” Ezzel elment és egy más boltban vásárolta a kívánt papírt készpénzen.

A czimbalmos.

Egy cigánybanda tél közepén egy lakodalomra idéztetvén a szomszéd faluba, igen zivataros időben útnak indult. Az öreg czimbalmos azonban nem győzvén a nagy szél miatt cimboráival versenyt futni, tőlök nagyon hátra maradott, mire csak nem sokára észrevett két farkast feléje kullogni, a szegény cigány ijedtében egy árokba vonult, s elővén

czibalmát, a midőn reá rohanni akartak a farkasok, elkezdi rettenetesen verni rajta a Rákóczi indulót, mielőlt csakhamar eliramlottak ijedelmükben a váratlan négy lábú útonállók. Ezután a szegény öreg czibalmos szerencsésen folytathatta falu felé útját.

A jósló.

Egy jósló cigányt elvezetének a falu házához, megkérdeztetvén, miért merészelt légyen a falu közepén a népnek jóslani? Jaj nemzetes bíró uram, ne gondolja azt, hogy én azért a két vagy három krajczárért erőltetném meg annyira szegény tudómet, hanem, nem is képzelheti nemzetes bíró uram, mily kellemetesen hat reám azon érzet, hogy a faluban annyi gyáva emberre találhatók, kikkel azt is elhitethetem, a mit magam sem hiszek vagy tudok, és ez engem már régóta igen mulattat.

A cigány ráijeszt a medvére.

Egy hivatalos levél vitelével megbíztatván, büszkén útnak indult a cigány, azonban úton-

útfélen lát feléje közeledni egy nagy medvét, a cigány elszántsággal előveszi a nála lévő hivatalos levelet, s ennek nagy pecsétjét a medve felé mutatta, de a medve olvasni nem tudván, sem nem akarván, a cigányra morogva reá akart ugrani, a cigány ekkor kapja magát és elkezdi a cigány kerekeket a medve felé vetni, mitől úgy megijedt ő kegyelme, hogy hátra sem mert többé tekinteni és ügetve sietett a berekbe vissza.

A cigány megveri anyját.

Egykor megverte a cigány édes anyját, ezt utóbb megbánván elmene a bíróhoz és megvallá vétkes tettét, mondván: nagyot vétkeztem, mert megvertem az anyám ködmenét! – No édes fiam ezzel mit sem vétettél, monda a bíró. Dehogy nem, folytatá a cigány, hiszen az édes anyám is benne volt. De az, már más, ezt máskor ne tedd, most menj, kövesd meg édes anyádat és jőj el háromnapig napszámra a temető árkot ujján kiásni. – Édes örömet fogom teljesíteni nemzeti uram bölcs ajánlatát, de még egy alázatos kérésem volna hozzá,

hogy ne sajnálna ez idő alatt annyi ételt és italt nyújtani, hogy annak felét édes anyámnak vihetném, ez által ötöt előbb ki fogom engedzelhetni, mintha csak úgy szárazon megkövetem.

A tilos nóták.

Egy házi multság alkalmával több tilos nótákat húztak a mulatók a cigányok által. – A rendőrségnek feljelentetvén, mindnyájan a szolgabíró elé idéztettek, de a czimborák nem akarván megvallani, hogy tilos nótákat húztak volna, végtére a cigányok jutottak a farsatára, kiktől a szolgabíró kérdé: Miféle nótákat húztatok múltkor a téglás háznál? Húztunk mi tek. uram sok czifra nótát, többek közt, Czepperli-Polkát, Waltzert, Verbungost, Deicsot, Kalamajkát, Galoppot.

Szolgabíró: Hát még?

Czigány: Isten tudja, másra nem emlékezem.

Sz. b.: A gúnydalt nem húztátok?

Cz.: Dehogy húztuk, nem is tudom hogyan szól.

Sz. b.: De csak próbáld, talán reá akadsz?

Cz.: (A czimbalmoshoz szólván.) Talán pajtás te tudod ezt a nótát, mond meg, hogyan szól?

A *czimbalmos* felelé: Én nem emlékezem erre, talán soha sem hallottam.

Sz. b.: No ne csoráljátok a dolgot, csak mondjátok meg az igazságot?

Cz.: Ha tudnám, dehogy nem mondanám meg, de biz én nem emlékszem reá.

Czimbalmos: Csak fityilje egy kicsint előre azt a nótát, melyet tekintetes uram óhajt, talán mégis reá akadunk, ha utána húzzuk! – Látván a szolgabíró, hogy nem boldogulhat vélek, lekorholván őket, útnak ereszté.

A cigány és a zsidó.

Midőn a fejérvári vásárról haza akart térni a cigány, útfélen összerogyott alatta a lova, ezt látván egy zsidó, megszólítá a cigányt, hogy mi baja volt a lovának.

A cigány azt felelé: Hogy épen most vévé azt a vásáron, a mint látja, alkalmasint a kehét elhajtotta a csiszár, és ezért megdőglött a lova, és most nagy kárt vallott.

Zsidó: Khomám uram, hogy hagyta kend niagát így megesaladni.

Cz.: Az csak úgy van, hol én csalok mást, hol más csal engem.

Zs.: De ez már mégis szégyen!

Cz.: A szégyen csak megtenné, de a kár, az a mi fáj az embernek; már most a 30 forintom az ördögé.

Zs.: Dehogy az ördögé, csak a csiszaré, a jövő vásárra jobb szerencsét adjon Isten.

Cz.: Megáldj Isten.

Egy meszely pálinka.

Egy meszely pálinkáért elküldvén fiát a czigány a korcsmába, azt monda fiához: eredj Laczi, hozzál egy meszely pálinkát, de hogy jól megmérjék, mond a borárusnak, hogy beteg számára viszed.

Okos felelet.

Midőn a czigány kemény hideg időben bejött a földesúrhoz egészen megdermedve a hidegtől, imígy szólítá meg a földesúr: No czi-

gány, enni akarsz-e vagy melegedni? Csak egy darab szalonnát óhajtanék megpiríthatni magamnak, tekintetes uram, felelt a cigány.

Felsült a deák.

Egy pajkos deák megszólítja a cigányt, ki egy hideg téli napon meztelen lábbal mendegélt az utcán: Hej komé, hol vetted azokat a fejelés csizmáidat? Az apád temetésén, hol a szolgabíró tartotta a halottas beszédet – felelé a cigány boszankodva és folytató útját – a deákat pedig méltán kinevették tanuló társai.

Eszibe jut a cigánynak felesége.

Pesten a vácz-utcán két cigány együtt mendegélt, szemközt jönnek egy igen szép hölgygyel, arra egyik cigány kiköp: Ugyan mit csináltál te Gyurka, miért köptél ki ezen szép személy előtt, kérdé tőle a másik, talán nem szépnek tetszett előtted? Dehogy nem szép, épen azért köptem ki, mert ezt látván a magam felesége jutott eszembe!

Igaza van a papnak.

Nem híjába, hogy okos ember a mi papunk, monda egy cigány, ki múltkor azt papolta, hogy az úr Isten a legbölcsebb lény, de igaza is van, mert a napot nem fogadta fel napszámba, másképen ez későn kelne fel és korán menne nyugodni, ez pedig nem jó volna.

Az új sarkantyús csizma.

Meztelen lábbal méné egykor a cigány vásárra batyuját és egy pár új sarkantyús csizmát czipelvén a vállán, összeakad egy másik cigánylegénynyel, ki őtet megszólítja, miért nem húzod fel csizmádat és miért méssz mezítláb az utcán? Czigány: Látd pajtás, Énnek két nagy oka van, először, ez az új csizma nagyon szik, – másodszor: még újdon ujján akarom ezt a vásáron egy paripán kicserélni, és akkor nem leszek oly bolond mint te, hogy gyalog járjak ha lovon járhatok.

Kőleves.

Egy magános házba az útfélen betér a cigány, hol csak egy kis leány volt hon, mivel a földekre a többi házinép kimene dolgozni. A midőn a cigány belép, szépen köszönt a kis leáuvnak és kéri. hová főzne neki valami enni-valót, de a leány szabadkozott, hogy nem volna neki mit főzhetni. Dehogy nem tudnál húgom egy szegény utasnak enni adni, ki egy kis kőlevesseel is beelégszik, monda a cigány. – Erre elneveti magát a kis leány, hogy milyen lehetne az a kőleves? A cigány bizonyította, hogy annál jobbat sem ehetnék soha, és ez által kíváncsiságát a leánynak felingerlette. Elvén a jó alkalommal, kimegy a cigány az udvarra és behoz magával egy jó darab terméskövet, kérvén a leányt, hogy hozna egy fazékba friss vizet, majd megmutatja, mikép kelljen a kőlevest főznie, erre a kis leány késznek ajánlotta magát, és hoz a fazékba friss vizet, ebből a cigány kitölt egy keveset egy tálba, és jól megmossa a követ, és nagy tüzet rakván a követ ismét beleteszi a vizes fazékba, és azt a tűzhöz teszi forralni. A kis kíváncsi azt hívé, hogy a cigány majd puhára fogja főzni a kö-

vet, kérdé tőle, vajjon soká kell-e annak a kőnek főni? majd meglátod kis húgom, hogy mindjárt el fog készülni, csak adj ide egy marék sót, hadd sózzam meg. A leány át sórt hozzá, azután mondja a cigány, most már adjál egy kis vereshagymát, sárgarépát és szalonnát. Ezt mind előhossa a leány, „már most még egy kis liszt kell meg négy tojás,” azt is előhossa a kis leány. – Már most elkezdte forni a víz, azután a lisztből, tojásból és szalonnából gombócokat csinál a cigány, beteszi mind a fazékba és jól megfőzi, a leány csak a kőre figyelmeztet, azonban mikor már jól megfőtt a gombóc, elveszi a fazekat a tűztől, kitálalja a gombócot, a követ pedig kidobja a fazékból, a leány elbámészkodott, hogy ilyenképen hagyá magát reá szedni. A cigány azonban gyorsan hozzá látott a leveses gombóchoz és jóllakván szépen megköszönte a jóltartást.

A szivarát meggyújtani akaró cigány.

Egy gróf a kastélyja előtt pamlagán ülven bájos szép nejével, mindketten jó ízűen szivaroztak, a midőn egy arra menő cigány-

nak szemébe ötlött a szép hölgy szivarzása, elővévén dolmányából ő is szivarát, gondola magában, mily felséges leend, ha annak szivaránál a magáét is meggyújthatja, bátran oda közelit, s levévén főveget, oda, akarja nyújtani szivarát a grófné szí vara elé, de a gróf komolyan int neki, hogy takarodjék, és kiveszi szájából égő szivarát és a cigánynak átengedi azt, mondván, hogy elégedjék be ezzel. – Jaj méltóságos uram, jobb szeretném a fél világnál, ha a méltóságos asszony meg nem vetette volna kérelmemet. Lám, az én Mariskám sem csúnya menyecske, és mégis tudom, hogy bár mit kívánna tőle méltóságos uram, ő mindenre kész lenne.

A cigány farába üt a villám.

Úton lévén a cigány, egy nagy fergeteg által meglepetett s villámlás és mennydörgéstől nagyon rettegván, csak hamar egy az ut mellett levő szénabaglához szalad, és hogy a villámlást ne lássa, abba rejti el rettegve fejét, mit a másik bagla alá rejtődött János hajdú látván, nem sokára reá gyorsan előveszi mogyorófabotját. és alattomban a cigányhoz

közelít a nélkül, hogy ez őt észrevehette volna egy jót csapot a cigány farára, onnan azonnal elillantván, mire a cigány felkiált: Jaj de okos ember vagyok, ha nem tudnám, hogy villámlik és dörög az ég, még azt is elhitethetném magammal, hogy a János hajdú a deresen fente reám a fakóját, no hála Isten, csak hogy főbe nem ütött a haragos menkő, a farom már sok ütést kiállott, majd csak idővel ezt is elfelejthetem. – Midőn megszűnt a zivatar ismét útnak indult, s összetalálkozván János hajdúval, elpanaszolta neki, hogy őt a menykő jól farba ütötte, és épen oly fájást érzett, mind akkor midőn János úr őt a deresen megkenegette fakójával, hála Isten, csakhogy szerencsésen megmenekültem azon borzasztó fergetegtől. – János nevetett, mert tudta honnan fát a szél.

A cigány az almafán.

A falulelkész kertjében igen szép alma termett, melyre a komának nagyon fájt a foga, egy reggel korán belopódzik a cigány a kertbe, hogy megdézsmálhassa a pap almáit, felmász a fára, azonban szerencsétlenségére

épen belép a pap kertjébe, és észreveszi a cigányt az almafáján, elkurjantja magát; azonban tudván a cigány, hogy a tisztelendő úr igen nagy kedvelője a vadászatnak, int a papnak a fáról, csit! csit! íme ott a bokorban nem messze van elrejtődve egy nyúl, csak hamar hozzon tisztelendő uram egy puskát, könnyen meglíheti. A pap Örömében elszalad puskájáért, azonban a komé csak hamar elszalad a nyúl után a kertből, magára hagyván a papot puskástól.

A káromkodó.

Rettentő káromkodásáért a lelkész eleibe hozatott a cigány, ki által komolyan megdorgáltatván, kérdeztetett, hogy mikép merészelte az úr Isteni káromlani, – én csak azt akartam megmutatni, hogy a zsidók, kik Krisztus urunkat felfeszítették, ha magyarok lettek volna, valóban sokkal czifrábban tudtak volna káromkodni, például ... de a lelkész haragosan fenyegeti, hogy ne merészeljen szólani, hanem kérdé tőle mit akar, azt e, hogy őt feladja a bírónak, hogy szemtelen káromkodásáért botot kapjon, vagy pedig akar-e inkább

két font viaszgyertyát hozni mint bánat díját a templom számára? – Már édes tisztelendő uram, én csak azt gondolom, mindég jobb valamit kapni, mint valamit adni, – azért inkább a botot akarom kapni, mint viaszgyertyát adni.

A cigány borsot tör.

Egy fűszeráros épen kezei közt hozza ki egy nagy üveget telve több itcze törökborssal boltjából az utcán, hogy azt az utcán levő mozsárban megtörje, midőn Gyurka cigányt látja boltjához közeledni, megszólítá, váljon nem törné-e meg egy itcze bőráruért ezt? Szívesen, felelé a cigány, a mint parancsolja nemzetes uram. Alig vette által a borsot a cigány, a kalmárt rögtön beszélítják a boltba. A cigány azonnal beleteszi az üveget borsostól a mozsárba és elkezd mindenestől frissen porrá zúzni, de nem sokára kijövé, látja a tulajdonos a badar tettet, és elkezd a cigányt szidni, hogy miért lehet az ember oly ostoba, és az üveget a borssal együtt összetöri? Mire a cigány imígy felelt: Csak ne haragudjon olyan nagyon, én úgy tettem mint. parancsolta, úgy

mint nagyuram azt mondta, mikor az üveget kezembe adta, hogy törjem ezt porrá, miért nem mondta, hogy törjem a borsot porrá, akkor nem lett volna hiba a lóba. Hanem segíték én az úron, ha már kár történt; tudom hogy laknak az úr házában oly lakók, kik nem csak hogy házbért nem fizetnek, de még rettentő károkat is tesznek, fogadom, hogy ezzel a szerrel úgy elkergethetjük a patkányokat és ege-reket, hogy soha feléje sem jönnek nagyuram házának, csak keverjen ezen porok közé egy kis lisztet és egy kis hájat, majd meglássa, még szépen meg is köszöni szegény Gyurka orvos-ságát. – Magában térve lecsillapodott a füsze-rész haragja, sőt még az ígért borárát is kifi-zette Gyurkának, ki is forró köszönetéi kije-lentvén eltávozott.

A felsült helyettes újoncz.

Egykor késznek ajánlkozott Gyurka egy pa-raszt legény helyett katonának beállani 300 fo-rintért, de a vizsgánál nem találtatott alkalma-tosnak, azért mit sem kapott a 300 forintból. Nem sokára látott egy szegén v asszonyt sirán-

közni az utczán és megszólítá, hogy miért sírna oly keservesen? Jaj, feleié az asszony, szegény fiamat katonának viszik! No ne búsuljon kegyelmed, ha csak az a baja, majd segíték a dolgon. Hogyan? kérdi az asszony. Én egy jó ebédért és egy icze borért beállok fia helyett katonának, azért tehát ne búsuljon rajta. Édes örömezt fizetek azután még egy jó vacsorát is, tévé hozzá az asszony. Ezután kénye szerint megvendégeltetvén a cigány, elment az asszonynyal a toborzó tiszthez, jó ízűen nevetvén magában a komé, nem kételkedve, hogy majd csak ismét kicsapják, és többször is üzheti ezen kereseti iparágat. – De bezzeg felsült a terve, mert az orvos által alkalmasnak találtatván, ott fogták ő kegyelmét a jó ebédért. Az angyalát, monda, 300 forintért nem fogadtak el, hanem egy kis ebédért kutyául megadóztattak, no benne vagyok, csak küldje el komámasszony az ígért vacsorát számomra, majd ha látom, hogy nem lesz jó dolgom, úgy tovább megyek szerencsét próbálni.

A büszke cigány.

Egy lopáson rajta kapatván a cigány, hátra kötött kezekkel kísértetett egy rendőr által, ki előtt ő bátran lépdelt. Egy ismerőse így látván őt, tőle kíváncsian kérdé, hogy hová megy? A cigány kevélyen viszonzta, „nem látod bolond, hogy most nagy úrrá lettem, im utánam jön udvari inasom!”

A rákázó cigány.

Az udvarbíró által parancsot kapott a cigány, hogy azonnal menne a tóból rákot fogni az uraság számára. Elméne a cigány a vett parancsot teljesítendő, azonban nem nagy sikerrel tért vissza, mivel a hideg vízre reá unt és nem elegendő szerencsével rákázott, s így alig tudott egy-két rákot az udvarhoz vinni. – A mint belépett, az udvarbíró azonnal kérde tőle, no Gyurka, hány százat fogtál? Csak egynehányat foghattam meg, tekintetes uram, mert nagyon hideg volt a víz, azonfelől még egy lyukból egy ember kezét húztam ki, miért is

felhagytam a mesterséggel mára. – Ki keze lehetett az Gyurka, kérdi elborzadva az udvarbíró? Azt nem merem megmondani, mert azáltal csak bajt szereznek magamnak, félek, hogy tekintetes uram még meg is veretne érte, ha tudná, micsoda kezét húztam ki. – No ne félj semmit, monda az eliszonyodott udvarbíró, fogadom, hogy semmi hántásod sem leend. – Ha becsületére fogadja azt nagyuram, úgy megmondom; fogadom viszonzá a másik. Nohát meg ne ijedjen nagyuram, az egy igen jótékony kéz vala, és pedig az én magam keze. – Ilyen adta, hát te még mersz velem tréfálódzni, te semmiházi? Mert bízok becsület szavába! viszonzá a czigány. – No most az egyszer elmehetsz, jövendőben a hajdúval kísértetlek a tóhoz, és addig ki nem szabad jönnöd a vízből, míg szükséges számú rákot nem fogsz kihozni! – Keszenem nagy gráciáját, csak azért fogok esedezni, hogy egy nappal előbb melegítse meg elegendőképen a tavat, mert ha bele találok a hideg vízbe halni, akkor nem én fogom a rákokat, hanem a rákok fognak engem megfogni.

A pecsenye forgató.

Vendéglés alkalmával kénszeríték a cigányt pecsenye forgatásra, mikor észrevette a ravasz, hogy a főzőné rövid időre kiment a konyhából, előveszi zsebjéből kését és a sült lúdnak egyik lábát levágta magának. A főzőné a konyhába ismét visszatérvén, csakhamar észrevette, hogy a lúdnak egyik lába hibázott, és kérdi tőle, hol van a lúd másik lába? Nem tudom, elég az hozzá, ennek a lúdnak csak egy lába van, monda a cigány, és nem is volt több. – Felbőszülve reá rivalkodik a főzőné, azzal vádolván őt, hogy ő neki kellett a lábat ellopni, mert ennek a lúdnak két lába volt, ki látott volna, úgymond, egy lábú ludat? Csudálkozom, monda a cigány, hogy oly híres szakácsné lettére még egy lábú ludat sem látott, jöjön s nézzen ki az udvarra, majd lát több egylábú ludat is, úgy lehet, hogy azok közül ölt légyen le édes leányasszony, no csak lássa azt a tárkát, hogy egy lábon áll, azért ne fogjon az emberre mindjárt rosztat. – – De mostan beletört a kése a szegény Gyurkának és a kalodába záratták ő kegyelmét, a hol ő kényelmesen annak idejében rágitskálhatta a

lúdczombját, és hogy meg ne csömörüljön tőle, egy kis kellemetlen izzasztóval szolgált neki János hajdú.

A cigány az állatseregletben.

Egy állatseregletbe megjelent a cigány, és nagyon mulatta őt a majmok étvágya, mire kérdezték tőle, hogy tetszenek-e neki a majmok? De bolond ember azoknak a gazdájuk, hogy őket oly szép piros almával elkényezteti, úgy vélem makkal is beelégedhetnének e csúf degek, mi haszna volna az embernek ezekkel a majmokkal még csak ugatni sem tudnak, a bíre pedig bundára sem használható, talán csak a húsa valami kilenes, ha az sem használható, jobb volna helyettek egy-két purdét felnevelni. – Az oroszlán nagyon megtetszett ő kegyelmének, különösen a nagy száján bámészkodott, jaj de jó, hogy nálunk nem terem ilyen rettentő hárápó. Azonban esudálkozott azon, hogy a gazdáját mily szelíden nyalogatta, a mint annak kezéből elvette a kis tengeri nyulat, és kívánságára ismét kihagyta vennie azt szájából, midőn pedig látta, hogy a gazda még bele is nyúl torkába az oroszlánynak és nyelvét fogdossa, és a nézők borzadozva

bámulták szelídséget az állatnak, a cigány röviden monda: No ugyan valami kileneset mutatott ez az úr, én bizon magam sem félnék ettől a selid állattól, hanem szeretném látni, meg merné-e az úr ezt próbálni a mi kántor-nénkkal?!!

A cigányfiú rászedi anyját.

Egy vásott cigányfiú igen szeretett a parasztfiúkkal birkózni és veszekedni, miért már több verést kapott az anyjától mint kenyeret. – Egykor, egy ily verekedés után, haza térvén a gunyhóba, észreveszi az anyja, hogy a fia homloka ismét vérzik, mérgesen reá kiált, szokása szerint mondván: Hol voltál ismét te rossz mázzág? látom ismét verekedtél! – Ne hidje azt, édes arányos anyám, bár ki mondta is azt édes drága anyámnak. – Hát ki vérezte meg homlokodat? kérdi az anya. – Én magam, midőn egy diót felakartam törni, szerencsétlenségemre haraptam meg homlokomat. – Ugyan, hogy tetted volna azt te beste lélek olyan magosan fent? Hát úgy, hogy feláltam a padra, és úgy történt rajtam a baj! – No már az más, főlelé az anya.

A cigány és a nagy lelkn molnár.

Egy váratlan nagy csapás érte nem régiben a szegény cigányt, minden földi öröme, az ő kedves szürke lova megdögölvén, pénz szűkével untig, de hitellel épen nem igen dicsekedhetvén, kapja magát, elmene egy gazdag molnárhoz, hogy őt valami úton módon ötven penge» forint hitelezésére reá vihesse, imígy terjesztvén színe eleibe mély s alázatos kérését:

„Adjon Isten boldog jónapot, nemzetes molnár uramnak!” „Megáldj Isten,” viszonzá a molnár. „Kívántam e fényes sép nyári napon, midőn a jó Isten oly sépen pergeti málmá kerekeit, jó egészségben megtisztelni, és másamat megbecsülhetlen kegyes gráciájába ajánlani: Tudom egyéberánt, hogy az Isten engem azon szerencsével megáldott, hogy nemzetes uram bennem, a nagyfalvi Gyurka cigányt esméri, azért is, hogy röviden elmondhassam, micsoda járatban jöttem légyen nemzetes uramhoz, mindenek előtt meg kell mondanom: hogy az én drága kedves sirke kánczám, nincs többé, és engem árván hagyott, minekutána a mult-riápi dőghordásnál a tekéntetes ispán urunk bikája áltt nagy fájdalomra megszakadt és

válóban meg is deglett. Megvallom a kútbá ugrottam volna búmban, há nem jutott volna nemzetes uram drágalátos személye eszemben, de gondoltam macámban, hogy drágá molnár-mester uram esméri csekély személvemet, megfog esni rajtám jó szíve, és kenyerülni fog rajtám egy kis kölcsönkével, csak ötven pengővel, hogy ázzál vehessek magámnak egy más lovácskát, ezt pedig kennyen teheti, mert az idén jó termés lészen, az én földeimet még soha sem verte el a jégeső, a menykő sem itett még az én csekély hajlékomba, fogadom, hogy hálás köszönettel ánnák ideién egy krájczárig igaz lel-kémre visszafizetem. Emlékezzék még vissza azon drága víg óráira, midőn vőlegény volt, és én húztám a mint csak tőlem kitelhetett szív-rehátóán kedves indulóját, midőn nemzetes asszonyomat, ki akkor, jaj be sép volt, az egyházba kísértem bezzeg ki hitte volna akkor, hogy maholnap szegény Gyurka ily szik időket érjen? . . . Akkor a mint én hegedültem úgy tánczolt, bár csak most is, ákkint tenne drága urára a mint én kérem! „Jaj szegény Gyurka, megvallom nagyon sajnállak, de eszembe jut egy példa beszéd, monda a molnár:Én is egykor megszorultam pénzdolgában, s elmen-

tem egy dús gazdag rokonomhoz, hogy tőle pénzt kérjek kölcsön, midőn kérésemet annak rendjén előadtam volna, reám egy oly borzasztó és leverő tekintetet vetett, hogy azonnal megbántam utamat, de még hidegen így válaszolt: Ha el akarod veszteni barátodat, adjál neki pénzt kölcsön! ... erre hátat fordítván ott hagyott a faképnél. – Lásd Gyurka, ilyenek azon emberek, kik gazdagok szoknak lenni, és én is tartok tőle, hogy barátságunk megszűnnék, ha kölcsön adnék pénzt, mert mire is adhatnék neked, midőn szegény atyámfia semmid sincsen!” – ”De már tisztelettel megkevetem drága uramat, az nem áll, mert először ván lelkem, ha szegény is, azután ván egy drága kincsem, az én jó feleségein, és még négy kisebb nagyobb gyermekem, nincsen molnár uramnak annyi vagyona és nem is léssen, miért csak egyiket is felváltanám vágy átengedném . . . már most ne példabeszélgessen nemzetes uram, hanem segítsen szegen Gyurkán jelen nagy ínségében, hogy az Isten áldja meg azért, és adjon mindég elegendő vizet kedves malmára, és a buza folytonosan töltse garatjait, hogy ezerezen visszanyerhesse ázt a mit a szegény Gyurkám költeni szándékozik. – Én pedig ellenben

fogadom: hogy a mellett, hogy idővel lefizetem szíves kölcsönét, még kamatok fejében is kész leszek tőlem kitelhetőleg hasznos szolgálatokat érdeemes úri házánál tenni, úgy mint: há maholnap egyik vágy másik marhája megdöglene ázt ingyen lenyúzni és kivinni a rétre, sőt ha többször kívánná egyik vágy másik családi egyénnek sírját jó mélyen kiasni, én ázt édes Örömet megfogom tenni. – Ha idővel észreveszem, hogy szegény legények leskelődnek málmá körül, jókor tudtára adom, egy sóval minden kárát eltávoztatni iparkodom, csak most áz egyszer kenyerüljön rajtám! Be kár, viszonzá a molnár, hogy nem lett belőled pap, oly sokat tudsz papolni. Isten ments, viszonzá a cigány, há páp volnék, nem volná sem magám gunyhója, sem feleségein, hát még az én drága purdémát nem is czibálhátám oly kedvesen mint most. – Megegvén szíve a molnárnak, szegény Gyurkán, monda: Már látom szegény Gyurka, hogy csak mégis a jó szomszédságért kell rajtad segítenem, de nekem oly sok pénzem mostanában nincsen, hanem ötven váltó forintot ajándékozok jelenleg, és ha módod leend azt idővel visszafizetned, úgy fizesd le a mint tudod. – Jáj édes nemzetes jó uram,

áz a váltó, csak váltó, oly könnyen és hámár elválík az embertói, hanem áz a pengő, huszás pénz, hogyan cseng, peng áz ember erszényében, há vásárrá viszi az ember, azonnal örömebb adják a kötőféket az ember kezébe, már há igazán meg kell vallanom, jobb szeretném ánnák az ötven forintnak felét ezüstben, mint egészen váltóbán, akkor csak még egy két forintocskát összekéregetek a jó somszédoktól, úgy hogy há már egész lovát nem vehetek is tüstént, legalább egy csikóra vergődhessem. Ezekután előveszi a molnárgazda erszényét, és leszámlál Gyurkának huszonöt pengő forintokat ezüst húszasokban. – Ne Gyurka, monda a molnár, vidd el magaddal és jól gazdálkodjál és iparkodjál, úgy megsegít az Isten! – Mire a czigány megcsókolja kezét a molnárnak, hála könyeit letörülvén képéről, szólni akart, de egy kis ideig nem győzte fohászait teljességgel gátolni, végtére háláját imígy fejezte ki: Az a jó Isten, ki ily szép remeknek teremtette nemzetes jó urámát, áldja meg minden jóval felebaráti szereteteért, verje meg minden rossz akaróját, mentse meg a tolvajoktól és zsitányoktól, pusztítsa örökre kedves malmából a patkányokat, egereket és görényeket, málmá-

nák pátákjá soha ki ne apadjon, ádjá Isten, hogy malomkerekei még homokból is jó búza lisztet öröljenek, egy szóval, sok számos eszten-dőket tölthessen ép egészségben, nemzetes jó felesége, és példás szép gyermekei körében. Istenem, miért nem teremtettél sok ily nagy-lelkű molnárokat a szegénység számára? No már most, monda a molnár, menj Isten nevében, gazdag Gyurka, járj szerencsével. Ezek után Gyurka megcsókolta jótevőjének kezét, és az ajtó kilincsét kezeibe vévén, végtére még-egyét sóhajtván monda: Az egész szép Magyarországon, de még az egész világ kerekén sincsen párja e drága jó molnárnak, bár hallhatnám száz esztendeig vigán peregni munkás kerekeit. Elmene ezekután egyenesen füstös gúny hójába, hol őt purdúi és kedves oldal-bordája nagy örömmel fogadták. Adjátok há-lát az Istennek, ki sirke lovunkat e mulandó világból kiszólitotta, és helyette egy jó embert adott, ki kisegítette a nyomorúságnak tátongó bár lángjából, no ván pénz, pedig sép huszás pénz. Holnap korán reggel elmegyek az egy-házba, és a mi tisztelendő jó papunk fiilébe ájtátossán megsúgom, hogy egy oly nagy-lelkű ritka molnárrá ákádtám, kinek hetedhét orszá-

gon, de még e nagy világnak széles kerekén sincsen párja. – Már most édes feleségem adjál egy kis listes húst és kenyeret, há van, te pedig fiám Peti mász fel a padlásra, hozd le a sárkányús czizmaidát, holnap reggel eljössz velem a lóvásárra, hozz két kötőféket is magaddal, te pedig feleség mosd meg holnapra ezt az ingemet; mert a másik nagyon vásott, sőt rongyosnak is beillenék. – Levetvén testéről ingét által adja nejének, leült az ajtaja elé a napra, egy makra pipát tűzvén fogai közé, örömmel nézi pipája füstének hömpölgéseit, és ezek közt egy szép jövőndőt láta lelkében derülni.

A fogadását híven megtartó cigány.

Egy cigány közvitéz létezett egy magyar ezredben, ki ezelőtt hitetlenül elhagyván zászlóját a szegény legények közé csapott fel, több számú útonállások és rablásokban azokkal tetteleg véve részt, de csakugyan egy távol földön mint útilevél nélkül kóborló befogatott, és mint szökevény a katonaságnak jó őrizet alatt által is adatott. – Sorsa úgy hozván magával, hogy egy nyúlszívű hadbíró kezei alá került,

ki midőn ezen rettentő nagyságú vad és mogorva kinézésű, egyébiránt szép alkotású bűnöst, ítélőszéke előtt látá, szintúgy megdöbbsent tekintetétől, és már előtte volt képe, mily sok nyughatatlan álmokat fogna ez neki szerezni, azért is alig várhatta azon időt, melyen őt hova hamarább az ezredbörtönéből kipsusztíthassa. Félteben első tekintetre nem érte magában annyi bátorságot, hogy őt hevenyében kérdőre vehesse, hanem más napra rendelte a tárgyalást, megparancsolván a börtönésznek, hogy különös jó őrizet alatt tartsa e bűnöst, nehogy erőszakkal elillanthasson. – Amint bevezették a fogházba, azonnal a börtönészt igen alázatosan megkérte, hogy eszközölné ki részére a hadbírónál azon engedelmet, hogy ő vele csak négy szemközt egy-két szavat beszélhessen. Ellehet gondolni mily kellemetlen feladat lehetett a félékeny hadbíróra nézve ezen kívánság teljesítése, de mivel a börtönész maga is kíváncsi volt kitudhatni, mit óhajtana ő kegyelme a napvilágra hozni, mind addig kérte a bírót, hogy végtére bele egyezett a magános kihallgatásba, de előre elsánczolta magát az íróasztala megett törrel s karddal jólellátva, a börtönésznek pedig szorosán megparancsolta: hogy

a kulcslyukon kémlelje ki, mi történik vele, és az első kiáltására azonnal benn teremjen a szobában, így tehát csakugyan bejött a szobába, és a midőn közeledni kezdte hozzája, megállj, monda a bíró, mire szót fogadván a bűnös, azonnal meg is állott, mondd meg tehát, micsoda különös beszéded van velem? Engedelmet kérek, de egy igen nagyba vágó kéréssel állok most vitéz kapitány uram előtt, én megvallom bines és igen nagy bínes vagyok, azt is tudom, hogy a hálálbintetést méltán kiérdemlettem, hanem mi hászná ván abból az ezerednek, há engem kivégeznek e világból, hol ellenben há az életemet meghádják, fogadom, hogy nálam bátrabb, és jobb kátoná ennekutána nem léssen, esküszöm mindenre a mi szent, csak most mentse meg vitéz kapitány uram szegény életemet, meglássa, hogy én jövendőben kilenes jó szolgálatokat teendek ... A hadbíró látván szegény bűnösnek igazi lelki töredelmességét, bízott szavában, s elmellőzte azon halmozott rablási vádokat, és csak egyedül a szökését hozta őt ítélet alá, miért is a kegyelmes fenyítéket örömet kiállván, berukkolt századjához, és adott fogadásának valósággal holtig híve maradt. Ennél csenedesebb, csino-

sabb és szebb termetű katona nem volt az ezredben, úgy hogy ha valahová különös válogatott hív és tiszta embert kelle küldeni, ő mindég a választottak közül az első volt, azért is nem csak bajtársai, hanem még az előjárói előtt is kedvelt ember volt. Az ő elvonultsága és komoly viselete, mindenkit távol tartott személyétől, úgy hogy az élczeskedni kedvelő pajtásai, nem bátorkodtak őt tréfájuk céljával kitzüni, hanem kiki óvatos volt őt felbozsantani, mert tudták, hogy ő nem volt a tréfának kedvelője, sőt még a maga századosa is óvatos vala iránta, hol lehetett kedvét keresvén, mert bosszújától kiki tartott. Ha gyalog utaztak, ő három fegyvert a magáén kívül szívesen elvitt egész úton is, de egész napi járást is megtéve anélkül, hogy önkéntesen valakihez szólt volna, sőt tisztjei kérdésére is csak rövideden és szárazon szokott felelni; így töltött több mint tíz évi szolgálatot anélkül, hogy csak egyszer is érdemlett volna bár mi csekély büntetést. – Hanem ha történetesen egy nagyobb erdön kelle által utazni, ő már honos volt ott, már magától elkezde pajtásaival tréfás beszédeket tartani, énekelni, füttyürészni és bölcselkedni, mondván: há én király volnám,

mindég erdőbe lagnám, a szalonnát arány kés-sel vágnám, kenyeret pálinkával ennám, bocs-koromát mindennap más selyem szalaggal fűznám, minden nap friss szálmán aludnám, hájámát írósvájjal kennám, és az erdőt soha el nem hagynám stb., itten ő egészen más alakká változa, a tölgyek lombjai alatt gyermek álmai valósulni látszanak nála, és nem egyszer történt, hogy midőn az erdőből kikelle-jönnie, ő hátra maradt, csaknem erővel kellett-vén őt onnan kiküszöbölni. – Szegény Luputz Demjánt nem lett volna az erdőben tanácsos magában hagyni, mert vajmi könnyen elkezd-hette volna régi bűnös kalandjait. Adott fogad-ásának tiz éveken felül hive maradván, vég-tére egy egészségtelen várba jutott, hol se füvet, sem fát nem szemlélhetett, miért is csak hamar búnak hajtá szegény fejét, és ott is hagyá örökre fogát.

Peti cigány földesurát kisegíti a hínárból.

Nemzetes Ondy Gábor úrnak adott az ég hires szép és jövedelmező birtokához egy Anti nevű fiút, kit a természet ha nem is gazdagon,

de meglehetősen megálda testi és lelki javakkal, apjától és anyjától vég nélkül szeretettet és el is kényeztetett, oly annyira, hogy még tanítani sem hagyták, ne hogy ezáltal testi egészsége veszélyeztessék, és így csak mikor már tizenhatodik évét túl érte, kedves emöcskéjük Ondy Gábor úr magához idézteté Gomba Salamon szomszédfalusi oskolamestert, felszólítván: hogy ha magára merné vállalni kedves fia tanítását olvasásra és írásra, anélkül, hogy a fiúnak agyát nagyon megerőltetné, és ha ez megtanulja két év leforgása alatt a fentebb kívántakat, úgy minden esztendőn a melyikben tanul, egy szép fejjős tehenet, és még száz forint pengőt nyerend fáradtsága díjául, és ha a harmadik évben még az írást is jól tudná olvasni, úgy a harmadik tehénen kívül még két száz pengőt nyerend. – Gomba Salamon is azon volt, hogy sem a drága ivadékot még ne erőltesse, sem ön magát ki ne fáraszsza, miért is nagy ajjal és kényelemmel annyira ment kedves tanítványával, hogy csakugyan már a harmadik évben, nem hogy meglehetősen olvasni, sőt a nemzeti nevet is olvashatólag minden hozzá kapcsolt praedicatumaival alá tudta írni, és még az egyszer egyet is imígy

amúgy megtanulta. Anti tizennyolczadik évében már a korteskedést is javában tudta üzni, és 23 éves korában megyei esküdtnek meg is választott. – De szülői elhalván, birtokát napról napra kezdé fogyasztani, és a mellett, hogy a megyei nemességet gazdagon megvendéglette, sok ezereket áldozott azon célja elérhetésére, hogy tiszteletbeli szolgabírónak kineveztessék; és így megszokván a sok dári-dózást, végtére csaknem minden vagyona kevés évek elfolyta alatt füstbe ment, oly annyira, hogy már dolmánya hosszabb lett mentéjénél, vagy is több lett adóssága mint vagyona. Hitelezőitől egyrészt nagyon szorongatva, másrészt hitelt kitől sem nyerhetvén, feltévé magában bár mi módon is pénzt szerezni, elhivatja tehát magához egykor Peti cigányt, ki tőle ezelőtt sok jóban részesült, hogy adna tanácsot mi módon juthatna pénzhez? Peti koma csakugyan meg is jelent, és nem soká kérette magát a bölcs tanácsadásra, hanem rövideden így beszéle védenczéhez: Tekintetes uram sép bizodalma szegény Peti cigányhoz megérdemli, hogy rájta kitelhetőleg segítsen is, bár csak több évek előtt biztá volná reám ügyeit, és nem azon sok kurta és száraz fiscáriusokrá,

tudom nem jutott volna ily bájos helyzetbe, de mindamellet megvallom, hogy sok jóval volt erántám, azért is leszek rájtá, há hogy igazlelkű tanácsomat követni nem átaljá, hogy annyira megsülledt szekere kerekeit ismét forgásba tehessem. Már látom, hogy csak egyedül még te maradtál hívem, monda Anti, és ha segítesz rajtam, úrrá teszek. Már kevetem sépen, én úr nem ákárok lenni., tekintetes uram is úr, de segény velem együtt, hanem majd há csakugyan kiségitem a diliére adjon a felesből egynihány áránykát. Meg lesz, monda Anti, csak hova hamarább, mond meg, miképen juthatok pénzhez? Már áz áz én dolgom leszen, csak fogadja szavamat. – Méltóztatik tekintetes uramnak esmérni a somsfálusi Dávid zsidót veres nagy sákálláról, nem de? Hogy ne ismerném, monda Anti, hiszen már 10 esztendeje, hogy 8 ökör árával tartozom, és még be sem perelt. Hiszen tálán nem is emlékszik pénzére, bár ázt győzze olvasgatni a mit a pinczéjében hordókra vert, monda Peti, jáj Istenem, be gázdág az a Dávid gázdá, nem is látná ki az ember a veres sákállából, és pedig csak egyetlen egy sép kis leánya ván, ezé lesz az a sok csengő pengő, susogó és kongó pénz, azért

is kevésbé tanácsomat, és végig el feleségül, és egyszerre dúsz gázdág leszen. Te bolond Peti, mit gondolsz, azt a veres hajú, púposhátú, szeplős és törpe undor leányt vigyem a mi hires Ondy családjunkba? hiszen egész rokonságom feltámadna ellenem, viszonya Anti úr. – Én megmondtam a magamét, há tekéntetes uram jobban tudd magán segíteni lássa, de én csak ezt az útát tudom melyen boldogulhát; mert a mi a veres haját illeti, Pesten azt úgy megfestik feketére, hogy csak akkor változik a hája síne, majd há megöszül, és akkor mind egy, akár sárga, akár fekete volt előbb, akkor majd fehér leszen. A púposhát is hásnos, mert nem igen szereti magát a világ előtt mutogatni, és így jó lesz őrizni a sok pénzt, mert mindég otthon idegái, a seplőt is belehet fehérre és rózsaszínre mázolni; hogy kicsiny, azért épen ne aggódjék tekéntetes uram, mert két három rőf bársonyt vágy selyemkelmét, minden ruhánál meggazdálkodik, a gerbe lábát pedig a selyem szoknya untig betakarja. – Tehát csapjon fel! fogadom, hogy megnyeri a kis leányt. – Már száznál több zsidólegény nyúlt keze után, de ő neki bizony zsidó nem kell, inkább sírig hordja pártáját. – Nagyon biszke ő ke-

gyelme, kedves apjának pénzére, cremest szeretne dámává lenni, no pedig hol kellene neki nagyobb fálámiából egy férj, mint az Ondy fajtából? csak szánja reá magát tekéntetes uram, meglássa, hogy boldog lészen vele, eleintén há egy kis csemert káp is tőle, azért soha se nézze azt úgy mint hálótársát, hanem mint egy nagy töltött pénzes zacskót, kiből soha ki nem fogy a szusz. – Nem de mikor legelőször pipázni kezdett, mily bides és keserű volt a pipa, utóbb megszokta, és most nem is mellőzheti a pipázást, így lesz ám a menyecskevel is, csak issen fel vele. – Hiszen kinevet a világ miatta, monda Anti! – Hád nevensen! há a világ egyszer nevet, nevesse tens uram a világot kétszer, meglássa, hogy előbb utóbb még hódolnák is neki. Hanem ne sóljon előbb Dávid gazdával inig én a leányasszonyt reá nem beszéltem, majd előbb elkildem az én .édes ereg anyámat, az fog néki kártyából olyasokat jósláni, hogy örömmel hozzá megy tens uramhoz, azután kell csak még Dávid gazdát megbolondítani, csak bízzon mindent reám, és meg lesz a lagzi. – Mit volt mit tenni, az üzöbe. vett Anti úrnak, végtére bele egyezett Peti tanácsába, és mindaddig forgolódott a leány

körül, míg szerencsésen kezére kerítette azt, hogyan, mikép? az egy kicsint nagyon hosszú mese volna, elég az hozzá, hogy Ondy Anti úr, elvévé Spitzer Dávid egyetlen egy gazdag leányát, Dávid zsidó kiegyenlítette a sok girbe-görbe adósságokat, és Ondy Anti ismét gazdag ember leve. Hogy bölcs tanácsadóját gazdagon megjutalmazá, magában értetődik.

A gyermekjáték.

Két cigánylegény egymást felszólítá, hogy játszanának egymással gyermeki játékokat, azonban az erősebbik a másikat úgy megdögö-nözte, hogy ez kék foltjaival panaszra mené a bíróhoz, és midőn a másik tette felől kérdésre vétetett azt feleie: Már nemzetes bíró uram, hogy hálgáthát ilyen ostoba panaszokat, hiszen mikor megítettem, akkor gyermekek voltunk, és most jön panaszra. A bíró hitelt adván a mentségnek, még a panaszlót keményen lehordta és elhajtotta a teremből.

A lúdtolvaj.

A cigányfiú egy ludat lopván, a tulajdonos által rajta kaptatott, és így a bíró elé kísértette, a fiú apja azonban elmene maga is a bírósághoz fiát védelmezni, és pedig nagy bókok közt imígy szóla: Nemzetes uraim íme látják ezt a sámár gyermeket, hiszen mint aféle gyermek szeret játszani, a réten meglátá ezt a ludat, és mint gyermek ezt a szabád madarát megtalálta fogni, és háza ákártá vinni, már most micsoda bínt követhetett el a szegény gyermek? Hiszen a lúd is csak madár, a madár pedig akár hogy veszik nemzetes uraim, csak mindég madár márád, és a gyermek is csak gyermek léssen, ne hintessék meg tehát segény fiucskámát most áz egyszer, és eresszék háza, majd megtanítom áz ostoba gyermeket árrá, hogy a ludat ennekutáná ne madárnak, hanem báránynak tártásá. – Mire a bírák elmosolyodván csakugyan egy kemény pirongatással szabadon ereszték a fiút tréfás apja tekintetéből.

Gyurka ügyesen fölfedezi a tolvajt.

Elveszvéen egy földesúrnak házából több ezüst kanalak, a házi cselédség jöve gyanú alá, de valósággal senkit sem tudtak a lopással vádolni. E közben belép Gyurka cigány kéregetni az udvarra. A földesúr megszemlélvén Gyurka cigányt, behívja magához a szobába, és így szólítja: Gyurka, te habár szegény, de becsületes cigány vagy, nem hallottad-e mily tetemes lopás történt házomnál? A tolvaj nem lehet más, mint (cselédjeim közül valamelyik. Te ügyes ember vagy, találj valami módot, hogy az orzót kitudhassuk, meglásd, úri módon foglak megjutalmazni! – Gondolkozván egy kis ideig Gyurka, fogadra, hogy ki kifogja találni a tolvajt, hahogy egy két óra várakozással léssen a tekintetes úr, kit arra kért, hogy addig is míg elfogja hozni jövendőljét, észrevehetlenül gyűjtse össze az egész (cselédséget a háznál, ne hogy egyik vagy a másik hibázzék a próbánál. Ezután eltávozván a cigány, két óra. múlva ismét megjelent, köpönyege alatt egy fekete kakast hozván magával. Most kére egy üres szobát, melynek minden ablaktáblái jól belegyenek téve, hogy semmi világosság be

ne hathasson, egy kosarat adatván magának, melybe egy rosta alá ülteté a fekete kakast. – Már most midőn az egész házi nép együtt volt, azt monda a cigány, hogy az ő kakasa oly okos jövendelő, hogy ha őt kézzel megtapintják, és csakugyan a tolvaj találná megtapintani, o azonnal elkezde kukorikolni, azért is méltóztatnék a tekintetes úr egyik cselédet a másik után beereszteni az ajtón, és megparancsolni, hogy mindegyik reá tevén a kakas háttára két kezét, mondja: „No te kakas, mond meg, én loptam-e el a kanalakat?” – Miután rendre mindnyájan a sötét szobában voltak, bevezetettek a világos terembe, hol rendre Gyurka megvizsgálta az emberek tenyerét, és midőn a szobaleány tenyerét látta, felkiáltott: „Ez a tolvaj!” – Gyurka ugyan is a fekete kakasnak hátát bekormozta, és így természetesen mindenik tenyere az érintkezés által meg is feketélett, de a szobaleány tartván attól, hogy a kakas csakugyan egyet kukorékolhatna, nem merte kezét rá tenni, miért is tenyere tisztán maradván, reá valósult a lopás, és megváltván bűnét kézre került a kár, minélfogva a leány méltó büntetésben, Gyurka pedig szép jutalomban részesült.

Az egészséges halak.

Kedves vendégei érkezvén egy földes aszszonyságnak, ki, péntek levén, jól megkívánta őket bőjti eledelekkel vendégelni, elhivatja Gyurka cigányt, s megparancsolja neki, hogy azonnal üljön lovára, és tüstént vásároljon a közellévő városban számára szép fris és egészséges halakat. Minek engedelmeskedvén csakugyan hoz két tele tarisznyával igen kicsinke kis halakat. Ugyan Gyurka, mi jutott eszedbe, ily hitvány halacskákat hozni? hiszen ezeket becsületes emberek elé nem tehetem! – De már tisztelve megkevetem tekéntetes asszonyomat, ennél fényesebbeket, frisebbeket, azért is egészségesebbeket a világon sem találhatni, hiszen oly sépek mint az ezüst vagy az arány és a démánt, azokból a nyálkás és rest hálákból szégyenlettem volna háza hozni, hiszen ezek úton útfélen megdeglettek volna.

Gyurka ki fog a molnáron.

Egy molnárnak volt egy csúnya fekete kutyája kit cigánynak nevezett, valahányszor egy cigányt látott a molnár, mindig a kutya-

ját hívta: cigánv te! – Erre felbőszülve a cigány, két kis kutyát nevelt fel, és pedig egyiket lisztnek, másikat tolvajnak nevezett, ő kegyelme is, midőn a molnárt látta hozzája közelíteni, ugató kutyáit így hívogatta: liszt tolvaj te. – Észrevévén a molnár, hogy a cigány őt gúnyolja, és pedig jogosan, hozzá megy és imígy szólítá meg: Gyurka, te mégis nagy gazember vagy, te kiakarsz rajtam tenni, én boszúdat igazságosnak tartom, azért is, hogy bíró elé ne vigyem ügyünket, úgy hiszem, hogy ha én neked adom a cigány kutyámat, te pedig nekem adod a te tolvaj kutyádat, és én még elégtételül egy zsák fehér és egy zsák barna lisztet adok neked reáadásul, a csorbát mind ketten kiegyenlíthetjük anélkül, hogy bíróra szorulnánk. Gyurka is ilyformán a békekötésbe örömet beleegyezett.

Sipirtz!

Egy szép és csinos leánykája lévén Gyurkának, melyet nagyon féltvén az ifjúság körmeitől, nagy vigyázat alatt tartotta, mindamellett egy uracsot hazajöttekor kapott rajta,

midőn Harcsáját ölelgetni akará, erre köztök termett Gyurka, és így szólítá meg az úrfít: Tud-e az úrfi németül? Ki igennel felelvén. Erre felemelé Gyurka rézfokosát, s mérgesen monda: „Hát Sipirtz!” Ezt fontos okokból tökéletesen megértvén az úrficska, csak hamar borzadozva ott hagyá szégyenletében a cigány gunyhóját.

A repülő hajdú.

Egykor midőn a cigány kedves fiával az országúton apostoli alkalmatossággal, vagy is gyalog utazának, észrevesznek az út mellett a réten egy csikót bitangon legelni, feltevék magukban, hogy jó alkalom lenne azt eltulajdonítani. Csakhamar letérnek tehát az országútról a csikó felé, azonban távolról a réten látnak egy gólyát feléjük mendegélni, a cigányok azt vélvén, hogy egy megyei hajdú jön veres nadrágban feléjük. Hála Isten, monda az apa: Hogy még jőkor észrevettük ázt a veresnadrágost, máskép ki tudja, mily nagy bájba keveredtünk volná. Felhagyván szándékukkal azonnal ismét visszatérének az országútra előbbi útjo-

kat folytatandók, és távolról a csikót és a hajdúnak nézett gólyát szemükkel kísérték. De midőn egyszerre a gólya felemelkedik a levegőbe, és magosán kezd repülni, monda az apa: Lásd fiám, az a hájdú nem volt hájdú, hanem az Isten ángyalá, ki bennünket megmentvén a bűntől, most már felmene mennyeknek országába.

A cigány és a marhadög.

Egy cigánynak volt két tehene és egy lova, marhadög uralkodván a vidéken, legelőszőr is egyik tehene esett el, mire a cigány könnyelműen monda, „csak ánnák döglök kinek ván.” – Nem sokára a lova döglött meg, monda: „Isten neki; döglött is, máradt is.” – Midőn végtére az utolsó tehene el vészett, monda: „Hála Isten, megszűnt a márhádeg.”

A csókák nem galambok.

József császár idejében, midőn a cigányok kénytelenítettek földi munkára és mesterségek űzésére, elmene a cigány egy földesúr udva-

rába, és látván az úrnak asztagján nagyszámú csókákat, monda az úrhoz: Jáj be szép fehér galambjai vánnák tekintetes uramnak! Hol? kérdezi az úr. No nem látja tekintetes uram, ott fent az ásztagon? Te bolond, monda ez, hiszen ezek csókák, és pedig feketék s nem fehérek. Nem tesz semmit, monda a cigány, hiszen majd idővel galambok lehetnek. – De az már lehetetlen, monda amaz. No tehát lássa tens uram, a mint a csókából soha gálamb nem lesz, úgy a cigányból sem leszen soha mágyár párászt! – Felele a cigány.

A czukrot véleményező cigány.

Pesten elmenvén egy bolt előtt a cigány, láta egy üvegben a bolt előtt kitéve kis ezukorkákat, kérdeze a kalmártól, mik lehetnek abba az ivegbe? Czukormagok, monda a kalmár. Ugyan nem adná belőle nékem tíz pengő krajczár árút? Szívesen, viszonzá a kalmár, kivévén az üvegből egy adagot, papírba göngyölve át ad a tíz krajczár árát. – Ezzel elmenvén a cigány, egyet felharapván, csakugyan észrevette, hogy mag van benne. Öröm-

mel haza térvén, azonnal hozzá látott a kertjének kapálásához, és alattomosan elvété a vett magokat, mondván, ha az Isten megáldja munkámat, nem fogok többé szorulni a Dávid gázdá drága czukrára, beszélheti nékem ennek utána, hogy rossz termés volt távál a czukor-termesztésnél, csak nekem teremjen elegendő, majd sokkal olcsóbban fogom én az enyimet áruba bocsátani. – Haszontalan gyomlálta és öntözgette Gyurka kertjét, soha sem akart kicsirázni veteménye, miért is elment az urodalmi kertészhez, tőle tanácsot kérendő, hogy^T hogyan kellessék a czukormagot veteményezui? Elbeszélte néki azután mit művelt legyen, kitől kinevettetvén, haragjában felkiáltott: hijába csak igaz az, hogy mi cigányok nem teremtettünk földművelésre, hanem csak uralkodásra.

A cigány rászedte a zsidót.

Megszorulván pénzdolgában a cigány, fel-tévé magában, hogy valami okos módon fog pénzt szerezni, miért is elmene a lóvásárra mándlijába tűzvén üres tárczáját, mindamellett úgy, hogy könnyen szemet szúrjon. A

vásáron a legnagyobb tolongásokat keresgélvén, csakugyan sikerült nékie egy zsidót nyakon kaphatni, ki zsebéből elorozta üres tárczáját. A rendőrség körül veszi őket, és elvezeti a bíró elé, Marczi cigány ékesen és környülállásosan elmondá: hogy ez a gaz zsidó az ő zsebéből ellopta légyen az ő pénztárczáját, mellyben két tíz és egy öt forintos, és egy két pengő forintos bankó volt, és így 27 forintját lopta el a zsidó, tárczájának kül- és belminőségét híven leírván. Csakugyan kifürkészték a zsidót, kinél a tárcza üresen feltaláltatott. Hijába tagadta ez, hogy abból valamit kivett volna, mert szerencsétlenségére nála nemcsak 27 ft., hanem száz forinton felül pénz találtatott bankjegyekben, s így a bíróság által a tárcza 27 forinttal együtt a cigánynak kézbesítetett.

A cigány szűk mellényt lopott.

A vásáron egy új posztó mellényt orzott Marczi cigány, haza jövele után, ezt felöltvén testére, tapasztalta, hogy nagyon szűk, miért is vízbe jól beáztatta, azt vélvén, hogy ez majd, mint a bőr, ki fogna nyúlni, azonban

fájdalmára látá, hogy egészen össze ment, és nem veheté többé hasznát. – Mit használ néked szegény Marczi, ha ügyesen tudsz is lopni, monda magában, ha máskép az Isten elveszi az eszedet, jobb lett volna, előbb próbáltad volna testedre a mellényt, azután loptad volna el. – Isten neki, már a kár megtörtént, majd máskor ügyesebb leszek, csak így tanul kiki a mágá kárán.

A cigányok és győri deákok.

Két cigány Zalamegyéből Győrbe utazott, és a várostéren látják a deákokat az egyházból kijönni, monda az egyik a másikhoz: „Nézd kőmé, ott mennek a divákok!” Bámulva nézi a másik azokat felkiáltva: „Ejnye f. . . egye meg, hiszen ezek is olyan formák mind az ember.”

Az órálló cigány.

Mikor tisztelkedsz az előljárodnak és ő előtted elmegyen, monda a káplár egy cigány újjoncznak, akkor bátran annak egyenesen a szemébe nézz. – Jól ván uram, de há nem néz ő reám, mit csinálják? Mind addig nézz feléje

míg ő végtére tiszteletedet el nem fogadja. – A sors úgy hozta magával, hogy egy őrnagy jöve feléje, midőn az újjonczt őrt állá, az őrnagy pedig nagyon sandított, mire a cigány hol jobbra, hol balra fordult az őrnagnak szeme pilláját keresvén, de ha jobbra fordult, már a másik szemével ez balra kacsintott. – Jaj káplár uram, mondja meg az őrnagy úrnak, monda a cigány, jobb lesz, ha ő nagysága az én szemembe néz, mint én az övébe, mit használnál az én tűnődésem? ha egyik szemével erre, a másikkal meg arra néz, ő csak engem ilyformán elbolondít!

A cigány majomnak nézi a nagy urat.

Egy nagy városban fel s alá kalandozva az utcákon, midőn egy nagy háznak második emeletéről egy különös szőrös arcot megsejlelt a cigány, ki már sokszor hallotta: hogy a nagy városokban majmokat is szoknak a szobákban a nagy urak tartani, és így azt vélvén, hogy az is ugyan egy majom lenne, elkezdte feléje ujjával mindenféle figurákat csinálni, nyelvét reá kiölneni, és több ilyféle

jeleket adni. Ezt észrevévén egy arany paszomántos udvari inas, oda mené a cigányhoz megkérdezni, hogy elment-e az esze, hogy az utcán olyan figurákat csinál? Dehogyan ment el, viszonzá a cigány, hiszen ázt hallottam, hogy a majmok utánozni szokják az emberek mozdulatait, de mint látom, az odá fent még nagyon ostoba majom, mert csak egy jeleket sem utánozta. Az inas reá rival, hogy hogy meri o az ő urát így kicsúfolni? Jáj, jaj, megkövetem sépen ő kegyelmét, mért nem szólt mindjárt eleinte, én bizon majomnak néztem, no máskor há egy igazi majmot veszek is valahol észre, tüstént fogom sivegelni, csak ne nehezteljenek reám! Ezekután tovább mené.

A cigány panasza.

Panaszra mené egykor a cigány a szolgabíróhoz, és; ekként adá elé panaszát: Tekéntetes igazságos szolgabíró uram, tegnap regvel elmentem a mészárszékbe, hogy hozzak magám és gyermekeim számára 3 font tehénhúst, mire a mészárosnak Miska legénye elővesz a vágószék alól egy dárab bides húst, melyet már a

kutyái számára készített; és ezt ákára nékem odá adni, én tisztelettel mondom: Miska bácsi, nem olyan jó az én pénzem mint a többi emberé, miért nem ad nékem becsületos húst? Hiszen ha a cigány meg nem eszi azt, ki egye meg más? felelé Miska. – Hát egye meg kend magá Miska bácsi, kutyájával együtt, mondom én. Erre felkapja a vágó bárdját, felém fenyegetvén elkezde engem illetlenül összekáromlani, hunczfutnak is hitt, gázembernek is hitt, bides nyákú cigánynak is hitt, egy sóval minden csúfnévvel illetett, még csak az hibázott, hogy tekéntetes úrnak nem nevezett! – Sás forintért sem tirtem volná el az ilyen illetlen kifejezéseket, attól a kevély mészárosától, miért is alázatossággal megkevetem tekéntetes igazságos solgábíró urámát, hívassa ázt a kevély embert drága síne elé, és hintesse meg úgy, hogy az egész falu kezensége nyilván megtudhassa, hogy a cigány, há segény is, de azért az is csak ember mint más! – Minekutána a solgabíró megígérte a cigánynak, hogy kérdőre veendi Miska legényt, és fog igazságot szolgáltatni, elmene mondván, meglássuk, ván e még igazság Magyarorszában.

A cigány és a fősvény bíróné.

Levélhordásból szerencsésen megérkezvén Gyurka cigány, elmene a bíróhoz, hogy az által adott írásokról a bizonyítványt néki kézbesítse.

– Isten hozott Gyurka, hamar megfordultál a szolgabírótól, monda a bíró. – Nem ákártám sok időt telteni a tekéntetes solgábíró úrnak udvarán, mert mind egyre botoztáttá az ott lévő párasztságot, tartottam tőle, hogy még reám is kerülhetne a sor, azért is még be sem poroszták a csédulát, már kiillántottám a kapunál, és most által adom nemzetes bíró úrnak.

– Jól van Gyurka, látom elfáradtál, azért is várokoz, majd adatok egy pohár borocskát, ül le az ajtó előtt a padra, monda a bíró! Mire a cigány kimene és leülvén a padra, hol várokozott egy óráig, várokozott két óráig, de a bíró csaknem küldé ki az ígért borocskát. Szegény Gyurka, már nyughatatlan lévén, alig tudta túrni szomját, mire bemegy a szobába, mondván: „Nemzetes bíró uram, én hamarabb megjöttem a csédulával a somséd faluból, mint azáz ígért pohár bor a pinczéből!” – Istenem, egészen elfelejtkeztem rólad, monda a bíró, és kikiált az ajtónál a feleségének: Örzse, hozzál

tüstént egy pohár ó bort Gyurka számára! – Az asszony igen is fősvény lévén, hoz egy kis pálinkás üvegecskében bort, Gyurka számára, mondván, no Gyurka, igyék kend egyet a mi egészségünkre! A cigány látván azt a gyűszűforma pohárkát, úgy tétette magát, mintha észre sem vette volna, – Nó, monda a bíróné, nem tetszik talán, miért nézz kend máshová? Nézek és keresek, há nem tálalok-e valahol egy dárab madzagot, monda a cigány. – Mire? kérdi az asszony. – Mert megakarnám ketezni ázt a drága fáintos sép pohárocskát, nehogy a borral együtt véletlenül lenyeljem. – Mire az asszony elkezde nevetni, mit észrevevén a bíró gazda megparancsolá, hogy azonnal egy itcze bort, és egy darab szalonnát és kenyeret nyújtsanak szegény Gyurkának, ki hálával fogadván

Gyurka cigány örül piros paszomántos nadrágjának.

Honunkban volt egy idő, melynek több tanúi még most is élnek, melyben mellőztetvén a mi hősi magyar ruházatunk és felválta-

tott francia divatiakkal, a mi szép dolmányunkat, czifra nadráginkat, sarkantyús csizmáinkat bársony zubbony, térdig érő plundra, harisnya és czipő, kalpaginkat, egy háromszögletű lapos kalap helyettesítette, sőt a szépfürtök, eltűnván a magyar fejekről, hajporos, vagy is lisztes vendéghajjal torzítottak el, az a hősi bajusz és szakái egészen leborotválva, a hős magyar jellemet végképen eltörölte. Légyen a nemzet nemtőjének hála, ez a bolond viszketeg is még jókor megszűnt, és vetélkedve napfényre léptek a honi mezek. Ez időben volt egy nagyon tehetős gróf, ki noha magyar ruhába öltözteté cselédjeit, mind a mellett francia szakács, komornok és inasok forgolódtak házánál, úgy hogy még a huszárja is francia volt, ki azonban czifra magyar ruhában járt és kelt, többek közt ezt szemügyre vévén Gyurka czigány, különösen irigyelte ennek ezüst paszomántos, és csaknem térdig arany sújtassál czifrázott piros nadrágját, azért is elmene a grófhhoz, sok mindenféle teketória után imígy adá be folyamodását: Excellenciás, méltóságos és kegyelmes gróf uram, engedje, hogy ségény Gyurka czigány egy alázatos kéréssel álkálmátlánkodhássék! Szólj Gyurka, monda a

gróf! – Méltóságos úrnak ván egy fárancziá huszárja, Istenem be kár árrá a *Zsákrá* (vagy is Jakabra magyarul), áz a sép mágyár nádrág, nem jobb volna, hogy méltóságos uram a Zsák nadrágját segény Gyurkának ajándékozná, biz Isten minden innepnápon ájtátossán imádkoznék a falu egyházában excellenciádnák szerencséiért, és egészségéért. – Te bolond Gyurka, hiszen agyon ütnének téged a magad rokonai is e drága öltözetért, monda a gróf. Attól ne tessék tartani, már meg is vettem áz aránybojtos és rojtos kordován csizmát, nem kívánom méltóságos uram Isten nevében, hanem adok érte a mit kíván és tőlem kitelhetik. – Jöjj el újesztendőkor, akkor a huszárom úgy is egy más új nadrágot kapván, az ócskát neked fogom ajándékozni, monda a gróf. – Csókolom kezeit és lábacskaít excellenciás uramnak, áldja meg a jó Isten bő egészséggel, és jobbágyai seretetével – Szegény Gyurka elemene ezután még egyszer az udvarra, hogy megláthassa a Zsákon az ő jövendő czifra nadrágját, és összeütvén bokáit ott hagyá a kastélyt, hazamene csaknem örülten örömében az ő kedveseinek elbeszélvén a történeteket. – Új év napján már korán reggel megjelent Gyurka

újdonat új gyócs ingben és gatyában és az aranybojtos csizmájában a kastélyban, a gróf már távolról észrevéve Gyurkát, és megparancsolá, hogy kézbesítsék Gyurkának a piros nadrágot. – Ki is ezt azonnal felhúzván, sok czifra hálálkodások közt bemutatta magát a grófnál, és újonnan fogadta, hogy minden innepnapon imádkozni fog ő excellenciájáért. – Bezzeg elbizta már most magát Gyurka, és midőn innepnapokon az egyházba mené, egész falu szemmel kísérte Gyurkát, ki minduntalan egyet-egyet csípett czombján, tanakodva magában, váljon igazán ő legyen-e a Gyurka? Csak nem minden innepnap ha kijöve az egyházból, egy más nemes úri udvarba mené dicsekedni, ezüst paszomántos és arany sujtásos piros nadrágjával, – úgy hogy közmondássá vált a köznép közt a mondás: „Örült neki mint a cigány Gyurka piros nadrágjának.”

Gyurka egy huszas árát hazudik.

Duna partján menvén Pesten a cigány, láta óriásnagy képeken mindenféle vadállatokat lefestve, és nagyon óhajtotta volna azokat

természetben is megnézni, hanem midőn hallá, hogy egy húszas fizetés mellett lehet csak azokat megszemlélni, mindaddig gondolkozott, hogyan lehetne azokat ingyen meglátni, míg valami jó mód eszébe nem jutott; oda megy ugyan is a bódéhoz és kérdezi a felügyelőtől, váljon van-e itten egy tarka farkas? hallván, hogy nincsen, monda, hogy van neki egy tarka farkassa odahaza, melyet a múlt héten fogott meg egy hurokkal az erdőben, még pedig elevenen, és elbeszéli mily vad és harapós állat az ő farkassa, és erősen hiszi, hogy itten nincsen egy oly nagy és erős farkas mint az övé. A felvigyázó kérdé, hogy hol és mikor lehetne szemügyre venni a farkast és nem szándékozna-e eladni jó pénzért? Én két óra járásnyira lakom innen, válaszola Gyurka, és há meg akarják nézni farkasomat, tehát elvezetem az urákát ebéd után, de előbb szeretném látni a magok farkasait, hogy tudnám megítélni mennyit érhetne az enyim. – Erre szívesen bevezették Gyurka cigányt a kiállításba, megmutatván néki legelőször is az ő fehér farkasukat. Erre monda Gyurka, ez csak még kölke is alig lehetne az én farkasomnak. Bízván szavaiban, megmutatják Gyurkának a többi va-

dakat is nagy készséggel, ki minden mindent jól megnézegetett, monda, hogy eljövend délután két órakor, addig rendeljenek egy bérkocsit, majd elvezeti őket az ő tarka farkassához. Minekutána elmene, nyugtalan várakozással és kíváncsian várták Gyurka cigány visszatértét, azonban Gyurka egyet jót nevetvén magában, ott hagyá Pest városát, és sietve tért haza, mondván magában: ha minden hazugsággal egy húszast tudnék magamnak keresni, úgy mást sem tennék mint mindegyre hazudnám, no ti szegény sógorok, jól ügyeljetek, hogy el ne veszítétek a szegény Gyurka huszássát.

Peti cigány nem akar bakkancsos lenni.

Újjoncz-állításkor elkísérték szegény Peti cigányt a toborzó kapitányhoz, mikor reá jött a sorshúzás imígy szóla a kiküldöttséghez: „Nagyságos uraim, én nem ákárok kátoná lenni, azért kár vélem sorsot húzatni, mert há csak egyetlen egy sors ván is ezer kezű, én szerencsétlen Peti minden bizonyára ázt tálálom kihúzni!” Ne fecsegy annyit, monda egy

tiszt, hanem húzzál, azután a többi a mi dolgunk léssen! – Kesenem sépen áz uraknak, csak dolga, hanem nekem bajám, áz is nagy bajám léssen. – Meg kell lenni és húzzál, monda a tiszt: Jól ván, Isten nevében fogok húzni, de előre megmondom, ha selyemből, papirosból, vágy tálán pókhálóból léssen is a bakancsom tálpá, én ázt el nem fogom koptatni. – Mert áz Isten tíz parancsolatjában írvá ván: Ne ölj! No pedig a bakancsos há a hárczban szuronyt szegez, ánnák ölni kell, és há nem öl, hát ötét ölik meg, én pedig mint jó keresztény nem ákárok ölni, és így mi hasznomat veszik a háborúban? – Hát ha lovat kapsz és huszárnak teszünk, akkor csak fogsz szolgálni? kérdezé egy huszár tiszt. Már há lovát kaphatok, akkor inkább sívesen felcsápok, nem is húzok sorsot, mivel a huszár nem szók ölni mint a bakancsos, legfellebb levágja áz ellenséget és áz nincsen tiltva a tíz parancsolatban. – És így ön akarátja szerint csakugyan huszárrá, és pedig jó katonává lett a szegény Peti cigiány.

A cigány nem talál felakasztására alkalmas fát a nagy erdőben.

A kurucz háború alatt egy cigány az ellenségnek kém gyanánt szolgálván, elfogatott a czirkálló kuruczok által, épen midőn egy magas dombon tűz által jelt akara adni az ellenfélnek. Megkötöztetvén, a kuruczok vezére elé vitetett, s kibizonyulván vétke, ő kegyelme rövid úton halálra ítéltetett, és pedig a legelső fára felakasztatni rendeltetett. Látván, hogy menekülésről szó sem lehetne, azon esedezett: hogy lenne a vezérnek iránta oly kegyelmesége, hogy ő maga magának választhatná azon fát, melyen ő neki kellessen éltét bevégezni. A vezér azt a gráciát megadá néki; miért is elvezették a cigányt az erdőbe, hogy választaná magának kénye szerint egy fát, de a szegény cigány csak tréfálódzott, mert minden neki mutatott fa ellen tudott valami kifogást, míg végtére belátták, hogy ez a gaz cigány őket csak bolondoknak akarja tartani, visszavezették ismét a vezér eleibe, mondván, hogy a cigány nem akar olyan fára találni, melyen neki függenie kellene! – Már mit van mit tenni, monda a vezér, én néki megkegyelmeztem

annyira, hogy ő magának választhasson egy fát, hol kivégeztessék e mulandó világból, ha nem tudott találni olyanra, jól van, vigyétek be a börtönbe, és addig se inni, se enni ne adjatok neki, míg nem választand magának egy alkalmas fát. Így is történt, három nap se nem ivott, se nem evett, végtére maga kérte, hogy inkább akaszszák fel a hová nékik tet-szeni fog, csak adjanak még egyszer neki italt és eledelt; ezt megnyerhetvén, végtére csak-ugyan az út mellett felakasztatott.

Az elváltozott pulyka.

A cigány a kertek alatt egy pulykát szerencsésen elorzott, és nála levő zsákjába rejtett, de a szegény koma, nagy forróság lévén, további útjában nagyon elfáradt, miért is az árok oldalán lehevervén csendesen elszenderedett, ezt egy vándorlegény észrevevén, ügyesen kilopta zsákjából a pulykát, és helyette egy termés követ dugott az üres zsákba, elillantván azonnal zsákmányával. Felébred a cigány, előveszi zsákját, és íme a madár helyett egy követ talál benne. Jaj micsoda Isten csudája történt velem,

monda a koma? míg aludtam a menki bele itett a zsákomba, és az én pecsenyim kővé vált; vágy tálán csak álmodtam, hogy pulykát fogtam, no majd máskor há csakugyan ilyes vadászatra megyek a nyakamba kötöm a vadát.

Laczi sírköve.

Nem régiben halt el híres Laczi nevű cigány, ki hetedhét országot átutazván híres hegedűjével, végtére haza térvén, több éveket holtáig egy bizonyos környéken tölte. Ahol hallatta bandáját, oda sereglett az egész környék vigadó népe, különösen egy gazdag földesúrbán lelte fel ritka védőjét, úgy hogy ettől biztosított díjban holtáig részesült, de meg is érdemiette, hogy kedveltessék mindenki által, mind zenészi ügyességeért, mind a maga példás és erényes viseleteért. Sok szegény ügyefogyottal osztotta okosan meggazdálkodott szerzeményét, az egész környéket oly annyira megvarázsolta, hogy a tájékon közmondássá lett: „Hol híres Laczi mézes húrjai nem pendülnek, ott nincs is vigalom!” – Azonban Laczi is halandó lévén, itt hagyá árván kedves he-

gedűjét, melyet örök emlékül az ő pártfogójának a fent említett földesúrnak hagyományozott. Számtalan sok kedvelőtől nagy részvétellel kísértetett sírjához, a halotti költségeket az ő pártfogója viselte, sőt sírjára egy ékes emlékövet tétetett, melyen képezve volt egy hegedű elszakadt hurokkal, és ketté tört hegedűvonóval e következő emlékirattal:

Itt nyugszik hires Laczi zenészünk,
 Ki ébreszté sokszor víg kedvünk,
 Ki sok báj érzelmet varázsolt a húrban,
 Nyugodjék most, csennel az úrban!!!

Gyurka bölcs tanácssal ereszi fiát Kaliforniába.

Gyurka cigány távol útra küldvén fiát, és pedig Kaliforniába aranyt keresni, következő tanácssal ereszté őt az útra: Csák hát ugyan elmész ábbá a tündér országba kedves fiám, hol az arányt mázsa számmal lehet az úton útfélen találni, csak vigyázz, hogy a mit sok ájjal bájjal szeresz, ismét mielőtt házáhozhatnád el ne hullasd, mikor káláp ván a fejedén, senkit se sivegelj, há ászik a csizmád, vesd le és

járdj mezítláb, há fázol rakj tüzet, csak árrá vigyázz, hogy ne a magád fáját égesd el. – Há két meszely bor elég, ne igyál tebbet egy itczénél. – Hazádról és nagy nemzetségedről soha meg ne felejtkezzél. – Há unalmadba megakarnál házasodni, nem bánom, hanem árrá nézz, hogy sok pénze legyen a leánynak, és pedig mentil barnábbat találsz elvenni, annál jobb, mert erre kevesebb szappant kell vesztegetni, és há az inge piszkos is nem látszik meg rájtá úgymint válámi söke leányon.– Há sok arányod lesz, iparkodj ázt bánkjegyekbe váltani, mert ázt könnyebb lészen eldughatni, csak vigyázz, hogy más bankót ne szerezz magádnak. – Há utrá méssz, tarisznyádat mindég a nyakadba öltsed, késed mindég nálad legyen, és egy kötőfék, mert ki tudja, nem ákádsz e valahol egy bitang csikóra, és ánnák a négy lábán könnyebben gyálogulhátsz. – Ne ádj senkinek pénzt kelcsen, de há téged kínálnák, csak vedd el, minél tebbet adnák annál jobb. – A mi anyái nyelvinket el ne felejtsd. – Ha már egyszer meguntad a sok arányt árátni, úgy sies azután, há feleséged ván, ávvál együtt édes sileid kárjáiközé; áz egészségégre vigyázz, a czimboráktól óvakodj, ne hogy ellopják pén-

zedet, és elcsalják oldalod bordáját. – No most a devlá áldjon meg édes sívem tulipánja, jól viseld magadat, vigyázz, hogy valamelyik fán fent ne akadj! Ezzel megcsókolván kedves fiát, a fia az anyát és testvéreit, könnyek közt eltávozott.

Gyurka fia csakugyan Kaliforniába jut.

Elutaza Gyurka cigány fia minden különös terv nélkül, mint mondani szokták, vaktába, míg végtére egy zarándokkal az úton találkoza, kivel beszédbe ereszkedvén kérdezé tőle, merre van az az arany gazdag ország, melyet Kálhaformának hívnak? Talán Kaliforniát keresed atyámfia? Mond a zarándok. – Jaj barátom, ez nagyon távul vagy, és utadban könnyen eltévedhetsz, hacsak útvezetőre szert nem teszel. – Fogadd tanácsomat, eredj mindég napnyugotnak, mindaddig míg a velencei tengerhez nem érkezel, azután kérdeződjél az ottani kikötőben, egyik vagy másik hajós gazdánál, váljon melyik akarna téged Amerikába vinni hajóján? – Hanem mielőtt ezt tennéd, nézd meg tárczádat, van-e benne elegendő útra való? mert három vagy négy száz pengő forint

nélkül fel nem vesznek a hajóra. – Istenem honnánd vennék én annyi útravalót, monda a cigány, hiszen még csak most ákárok pénzért menni. – Hát úti leveled van-e? kérdezé a zarándok. Minek akkor úti levél, mikor az ember csak úgy toronyirányában utazik, hanem megkevetem tisztelendő urámát, há nem sajnálná fáradságát, jöjjön el velem árrá a Kánán földjére, hiszen ketten több arányt tudnánk háza hozni, mint én magám egyedül, monda a cigány. Jaj barátom, monda a zarándok, ha se pénzed, se útileved, úgy te nem igen messzire utazhatsz, hanem, ha te jössz el velem, úgy idővel könnyen megtörténhetik, hogy együtt fogunk Amerikába utazhatni, először is jöjj el velem a közellévő városba, hol az én útitársam meghalálozott, ennek felölhtheted zarándok öltözetét, és még útilevelét is használhatjuk, azután úgy jössz velem mint zarándok, de mindenek előtt én leszek a te urad, és te az én alázatos szolgám, majd megtanítlak miként kellessék viselned magadat, ha csakugyan várakozásomnak eleget fogsz tenni, úgy legelőször is Jerusalembé kell utaznunk, s onnan idővel elfogunk utazni Kaliforniába, hanem hogy pénzünk legyen, szükséges lészen addig

sokat, sokat kéregetnünk, ha van tehát kedved üssél fel! – Mindenre kész vágyok, tisztelendő uram parancsoljon vélem, én a leghívebb szolgája leszek, monda a cigány. – Úgy is történt, valami hat évek eltelte után, csakugyan Kaliforniába együtt elérkezének, hol mostanáig együtt keresik az aranyt, bár csak a mi számunkra is jutna belőle!

Gyurka cigány vigasztalja a parasztgazdát.

Egy igen tehetős parasztgazda oly szerencsétlen volt, hogy fiai közül egyet sem tudott életben megtartani, és midőn az utolsó fia temetésénél keservesen siránkozott, hozzá méné Gyurka cigány és monda: Ugyan, ugyan, drága jó Szűcs János gázdá, ne sírjon oly keservesen a fiáért, hiszen nem oly nagy kincs az a fiú gyermek, hogy ázt az ember holtig sirassa, há kell gázdá uramnak egy vágy kettő is, adok én az enyiméimből a mennyi tetszik, és pedig választhat kezillek a melyik tetszik, kicsin, nagy, púposhátú, zúzott orrú, egyszemű vagy sánta, kondor vagy simáhájú, nekem

mindegy a melyik fog tetszeni, válaszon János gázdá, – én ingyen is odá ajándékozom vegye hasznokat a mint tudja. – Csák ne búsuljon János gázdá, az a ki ádtá, elvette, a ki megint elvette, majd vissza is ádjá.

Gyurka a pesti színházban.

A véletlen egy nagyobb összeg pénzt játsza Gyurka cigány zsebjébe, ki a tizenegyedik parancsolatot (ne hadd magad a tetten rajta kaptani), jól szem előtt tartván, iparkodott kedves családjával azt minél előbb jó okkal s móddal elkölteni. – Miért is elmene szeretett Bariska nejével, és még két legszebbik leánykáival Pestre, hogy ottan egy-két víg napot tölthessen, mert otthon az ő bőkezűsége könnyen szemet szúrhatna. – Miért is legelső szándoka volt, a nemzeti színházat meglátogatni, melyről a múlt ősszel Gergely deák oly sokat tudott elmesélni, azért is elmentek együtt Pesten a boltba, vevének szép nyakkendőket, és egy cifra főkötőt, ez utóbbit Bariska számára. – Jegyeket váltván a színházba, felmenének a karzatra, és bámulva nézegették a sok

népet, többek közt így szóla Bariska: „Uram Isten, de sok ember ván itt, tálán egész városbán ki sem márád odá háza, hiszen ez olyan mint egy kis csinos város, hol minden áblákból áz emberek kinéznek a várostérre. – A midőn a zenekar elkezde működni, bámulva hallgatták a zenét. Kár, monda Bariska, hogy ily nagy bandának még csak egy czimbálmá sincsen stb: – Midőn a függönyt felhúzták, tátott szájjal nézének a színpadra, váljon mit fognak a komédiások művelni? – Néznek és hallgatnak egy ideig néma csenddel, hanem midőn Szentpéteri egy tisztartó szerepében fellépe, és elkezde szavallani, így szólítá meg Gyurka nejét: Mi az ördög hozta fel a mi tekintetes urodálmi tisztartónkat, tálán csak nem ment el áz esze, hogy komédiássá lett? Egyszerre csak elkezde kalapjával Szentpéteri felé integetni, oly annyira, hogy csaknem lebukott a karzatról, mikor ez nem használt, lekiálta: Adjon Isten jó estét, tekintetes tisztartó uram, mikor méltóztatott Pestre jönni? – Nagy nevetés követte Gyurka kiáltását, a rendőrség csakhamar körül vette Gyurkát, hogy miért merészelte a közönséget lármájával nyugtalanítani? Gyurka monda, már meg-

kevetem az urakát az Undi tisztártó urunkál véletlenül itt találkozáván, szerettem volna tőle valamit kérdezni, váljon nem izen-e háza valamit? – A rendőrség látván, hogy Gyurka nem rossz célból zavarta légyen a csendet, azon intéssel hagyá Gyurkát, hogy ne merészeljen legkevesebb lármát is csinálni jövendőben, mert őrizet alatt fogna elkísértetni a rendőrséghez. – Vége lévén az előadásnak, nagy ajjal bajjal kimenekült a színházból, de már hogyan találjuk meg a Két Pistolt? (vendéglő) monda Bariskának. Hallgas, viszonzá ez, talán elment az esed, ha meghálják, hogy pisztolokról beszélsz, azonnal bebörtönöznek, mert könnyen rablónak tarthatnának. – No jó ván édes galambom, tudom én hogyan kell baj nélkül oda jutni, egy mellettük menő úrtól kérdezé Gyurka: Kevetem sépen az a vendéglő a két pistolyos ugyan merre ván? Talán a Két Pistolyhoz? Ne sőljunk arról csak a vendéglőről. Útba igazítatván nagy nehezen eljutottak szállásukra, honnan másnap reggel korán ismét haza menének kedves gunyhójukba, megfogadván, hogy csakugyan többet a színházba nem mennek.

A cigányzenészek Bécsben.

Egy magyar főnemes Bécsbe felhozata egy egész hangász cigánybandát Magyarországból két hónapra, melyet a maga házában elszállásolt és mindennel untilg ellátatott, azon kötelezettség mellett, hogy tartozzanak naponta két óráig tartó oktatást a híres Strauss zene-mestertől venni. Egy darabig csak békességgel megadák magokat, de mint tudva van, ezen népfaj nem kedvelője a soká tartó rendnek, és egyszerűségnek, csak hamar megunták a német leczkézést, és már elkezdenek zúgolódni az iránt, hogy őket a német zenész egészen kiakarja hozni az ő szokott szabadszabályú zenészetekből, és így bölcselkedtek egymás közt: Te Dani, ugyan mond meg, mit szerethet a mi méltóságos gazdánk ezen a német zenészeken? ugyan mi tetszhetik néki azon a *czepli* Walczeron? Kár, hogy magyar névvel keresztelik; de igaza van, mond a másik, mert a tánezos csak úgy czeppeli az ő tánezosnőjét, csak úgy tippegnek toppognak mellette mint a tojós galamb, se elére, se hátra nem háládnak, úgy látszik, mintha a lábok szára össze volna kötözgetve, mint a tollas álatoknak midőn a vá-

sárrá viszik. Te csak húzzád mit törödsz azon, hogyan tánczolnak a németek, nem bánom, biz én, há holtig tánczolnák is, monda Dani, tudom, hogy a mi földieink nem adnak egy csárdást, melyet mi úgy a mi szívünk mélyéből merítünk, minden czepleri Walczerért és Pókáért, bánom is azért, hadd topogjanak csak minket tárcsának jól pénzzel borral és étellel, dicsérjenek minket így gúnyoljanak itt, az nekünk mindegy há háza kerülünk, majd csinálunk mi még a czepliből is czifrá mágyár csárdást.”

Folytatás. Találkozás egy kolozsvári czigányiival.

A fentebb említett czigányok egyszeri andalgások közt összejövének egy kertben egy más kolozsvári czigányhangászszal, épen midőn maguk közt honvágyos érzeléseiket cserélgetek. – Szokásos üdvözetek közt így fogadák a kolozsvári czigányt: Ugyan kómé, mi hozott téged is ide, mi bizon magunk jó akaratjából nem jöttünk volna ebbe a nagy városba, a hol az embernek egész nap kell gyalogolni, míg kijuthat a falu végére? Mi komé nem maradunk

soká itten, hanem egyenesen Parisba sietünk, az újonnan újra siletett árgyilusi királynak tisztelkedni. A mi híres pricsipálisunk olyan kilenes nótákat tánítatott velünk be, hogy még rajtunk kívül senki sem hallott olyas valamit, mert mikor mi útközbe ezen nótáinkát húzzuk egy magános erdőben, nem csak a madarak a fákon hozzánk sereglenek, de még a medvék is elkezdenek rájtá tánczolni, majd há visszajö-vünk Parisból magátok is meghálhatjátok; – Mire a kolozsvári cigány monda. – Hát ádjori Isten serencsés utat barátim Parisig, csak jól vigyázzátok magátokra, hogy úton útfélén el ne veszeítsétek híres nótáitokat.

Czigány fittogatások.

Tudja Isten ezek az erdélyi cigány czim-bórák úgy elbázzák magokat, mint há csak ők magok tudnának hegedílni, pedig há nem hegedúnek má, hát holnap már nincsen nekik mit falatozni, monda Dani cigány, én nem sorulnék hála Isten az én húrjaimra, mert ván nekem odáházá egy sép vízi malmom, mely évente két ezer pengő forintot jövedelmez, én

abból bőven élélhetnék, de már gyerekségemtől megsoktám a víg életet, csak azért seretek vándorolni. Mi az a két ezer forint ához képest, monda Laczi cigány, a mit nekem az én nagyváradi kastélyom jövedelmez, hol most is a megyei főnök lakik, és más sok uraságok, az én édes anyám minden esztendőben két három ezer forintot visz a takarékpénztárba, – és így van ánnak ki meg nem issza. – Jól teszitek, esák gazdálkodjatok, monda Bandi cigány, majd elkel ha megeregültek Egyiptomban. Én csak megmaradok a mi drága édes hazánkban az én uráságáimon, nem adom én sokért azt a sép búzát a mit az én udvarbíróm évente termeszt, és ázt a jó mágyár bort a világért is, úgy is álig várom, hogy jószágaimra visszavonulhassák, hogy kipihentessem drága csontjaimát ereg napjaimra!

A cigány nagy bújában a tóba ugrik.

Szegény Sándor cigány, egy lopásért 25 botütést kapott, és bár mennyire akarta is vigasztalni őt a neje, ő mindegyre az emberek igazságtalansága ellen zúgolódott, mondván

mily rász idők vannak jelenleg, egyik ember a másikat ha lehetne egy kanál vízbe elvesztené, lehetetlen nekem a földön tovább tengődni, azért is itt hagyom a feldet és bele ugrom a tóba! – Ennek következtében feltett szándokát teljesítendő, egyszerre eltűnt a háztól, és bújában egyenesen a tó felé sietett, oda érkezvén búcsút vévén a földtől, bele ugrott a tóba térdig érő mélységre – hol magához térve ismét imígy bölcselkedett: Ha bellebb lépnék, úgy még az új mellényemet bemocskolhatnám, jobb bizon vissza megyek, mert ha egyszer belehaltam a vízbe, még a kutya sem fog többé reám nézni, azért csak lódulj haza Sándor, monda a czigány, és kifutott a tóból.

A jó mentség.

Két czigány bíró elé vitetett, mivel egyik egy ludat, a másik pedig egy puskát lopott. Midőn az első kérdőre vétetett, hogy miért mérészelte a ludat ellopni, felelé: „Sépen megkevetem nemzetes bíró urámát, hiszen az a lúd az enyim volt, magám saját lúdja, kész vágyok tanúbizonyságot is állítani, hogy ez a lúd még

liba korába már az én sajátom volt. Bizonyosságok kihallgatása után csakugyan kiderült ártatlansága. – De a midőn a második a lopott puska felől kérdeztetett, látván, hogy az elsőnek a mentsége jól sikerült a kérdésre imígy felele: Só a mi só, de az a puska mindég az enyim volt, kész vágyok tanúbizonyságot hozni, hogy már pisztoly korában is az enyim volt.

A puska nem furulya.

Két cigány gyalogolván az úton egy kétcsövű vadászfegyvert talált. Az egyik kérdé a másiktól, ugyan mi lehet ez? Az egyik okos akarván lenni mond, nó te sámár, nem látod hogy furugla, csak fúj bele felülről, majd én álul mint a clárinétot fogom billegtetni. Csakugyan úgy is történt, azonban a billegtetésnek szomorú következése lett, mert a puska elsülvén, agyonlötte szerencsétlen pajtását.

Az obsitos cigány.

Haza térvén Olaszhonból egy obsitos cigány, többek közt a korcsmában a hallgatóságnak azt mesélte, hogy ő Pármában létekor

nem győzte csudálni azt a rettentő nagy templomot, melynek a chorusa oly távol volt, hogy onnan a papot a szentély előtt ki sem lehetett szemmel venni, azért is monda: a mi escádrónkából mindég négy lovas ordonanz volt felállítva lóháton, úgy hogy kettő az oltárnál, kettő pedig a chorus alatt állták, és midőn a páp monda omnia secula, seculorum, azonnal vágtatva odá vitték a mesternek, és a másik kettő pedig onnan vissza vitte a chorustul a szentélyhez az Áment.

Két széket küld a cigány a tiszteletesnek.

Panaszkodott a tiszteletes a jegyzőnek, hogy már hat napja, hogy nincsen széke! – Ezt hallván Gyurka, azonnal monda fiának, vigyed el a két legjobb széket a jó tiszteleteshez, és mond meg néki, mivel hallottam panaszkodni tiszteletes urámát, íme kildek néki két séket, és há asztalra is sziksigé lenne, úgy sívesen elkildem az ástálunkát is, – mi majd addig a feldrtől is megesszük az ételünket csak legyen. Mikor fiától azt a tudósítást vevé, hogy nem úgy

értette a pap mint a mint monda a székek eránt, monda Gyurka: Mit hasnál az a sok kényvből való tudomány, utóbb azt sem tudják hogyan beszéljenek, ki hinné, hogy a gánájából is séket csináljanak.

Az obsitos cigány Kecskeméten.

Kecskeméten látván az obsitos cigány sajátot készíteni, elkezdé mondani, én Lodi városban is voltam, jáj Istenem, csak még ott tudnák ám a sájtál bálni, tudja Isten hol kapnák annyi tejet, de elég az hozzá, ott csáknem minden sajtból ván, úgy hogy még a misemondó kény v táblája is sajt héjből ván készítve, a boltok előtt a padok is sajtból válnák, de még a táligá kerekék is abból készülnek, én csak annyit mondhatok, hogy az a ki ezeket nem lattá el sem hiheti.

Ki teremtett?

Ki teremtett? kérdezé a pap az egykori cigánytól. Már most hájárjában nem tudom ázt megmondani tisztelendő uramnak. – Azon-

nal a pap egy kis gyermektől kérdezé ugyan azt, ki is jól megfejtette a kérdést. Erre a pap ismét monda a czigánynak: lám ez a gyerek is tudja, és te olyan vén vagy és nem tudod! Jáj tistelendő uram, mikor kicsin voltam én is tudtam, de az már régen volt azért el is felejttem.

T a r t a l o m

	Lap
Előszó	3
Serpenyő és kalács	5
Jó mód a balhák ellen	6
Meddig jár a korsó a kútra	7
A gombóczeves és paprikás	7
Gyurka Györött elhullajtja gatyáját	9
A rászedett peccsenyesütő kofa	10
A szemfényvesztő felsül Gyurkával	11
A cigánytól megijednek a földesúr házikutyái	13
A részeg cigány	14
A cigány fiacskáját uradalmi számtartónak ne- velteti	15
Gyurka mint török basal	16
Zsiványok közé kerül a cigány	20
Két cigánynő épületes párbeszéde	22
Gyurkát lósajttal vendégli meg keresztkomája	23
Gyurka étvágya	25
Tejfel közvitéz	26
A cigány leírja a budapesti alagutat	28
Egykor a cigány nemzet is nagy leend	29
Czigánytanács	30
A szerencsés kofák	30
Mit szült a grófné?	31

Mi az a tehén susogója?	32
Füstölt kolbász tormáva	33
A cigány megcsalja a postamestert.....	34
Czinke, cinke, reftahar, Czihinkár	35
Egy cigánynak vallatása szolgabíró előtt.....	36
A cigányt Isten nevében borotválják a vá- rosban.....	38
A jó fogorvos	39
A cigánykatona megfutamodik.....	40
Két szőkevény cigány a siralomházban	41
A cziránvbakónak megesik a szíve.....	42
A cigány ok a szénagyűjtésnél	43
A verbungos huszár káplár.....	44
A cigány kevélykedik.....	46
A néma cigány.....	47
Deo gratias	48
A cigány a deresen	48
Gervázi és Protázi	49
A lopott zsebóra	50
A cigány a lóvásáron	51
Miért nem tesznek tyúkot a templom tornyára?	51
Miért tolakodik a cigány előre a templomban?	52
A cigány rászedi a tisztartót	53
A falragasz	53
A cigány katonaőr	54
Miért jár rongyosan a komé?.....	55
A cigány húsa	56
A cigány papírt vásárol.....	56
A czimbalmos	57
A jósló.....	58
A cigány ráijeszt a medvére	58
A cigány megveri anyját.....	59
A tilos nóták	60
A cigány és a zsidó.....	61

Egy meszely pálinka	62
Okos felelet	62
Felsült a deák	63
Eszibe jut a cigánynak felesége	60
Igaza van a papnak	64
Az új sarkantyús csizma	64
Kőleves	65
A szivarát meggyújtani akaró cigány	66
A cigány farába üt a villám	67
A cigány az almafán	68
A káromkodó	69
A cigány borsot tör	70
A felsült helyettes ujoncz	71
A büszke cigány	78
A rákázó cigány	73
A pecsenye forgató	75
A cigány az állatseregletben	76
A cigányfiú rászedi anyját	77
A cigány és a nagy lelkű molnár	78
A fogadását híven megtartó cigány	84
Peti cigány földesurát kiségti a hínárból	88
A gyermekjáték	94
A lúdtolvaj	95
Gyurka ügyesen fölfedezi a tolvajt	96
Az egészséges halak	98
Gyurka ki fog a molnáron	98
Sipirtz!	99
A repülő hajdú	100
A cigány és a marhadög	101
A csókák nem galambok	101
A ezukrot veteményező cigány	102
A cigány rászedi a zsidót	103
A cigány szükmellényt lopott	104
A cigányok és győri deákok	105

Az őrálló cigány	105
A cigány majomnak nézi a nagy urat	100
A cigány panasza	107
A cigány és a fősvény bíróné	109
Gyurka cigány örül piros paszomántos nad- rágjának	110
Gyurka egy ímszasárát hazudik	113
Peti cigány nem akar Jsakkancsos lenni	115
A cigány nem talál felakasztására alkalmas fát a nagy erdőben	117
Az elváltozott pulyka	118
Laczi sirköve	119
Gyurka bölcs tanácsccsal ereszti fiát Kaliforniába	120
Gyurka fia csakugyan Kaliforiiiába jut	122
Gyurka cigány vigasztalja a parasztgazdát	124
Gyurka a pesti színházban	125
A cigány zenészek Bécsben	128
Folytatás. Találkozás egy kolozsvári cigánynyal	129
Czigány fittogtatások	130
A cigány nagy bújában a tóba ugrik	131
A jó mentség	132
A puska nem furulya	133
Az obsitos cigány	133
Két széket küld a cigány a tiszteletesnek	134
Az obsitos cigány Kecskeméten	135
Ki teremtett?	135